

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 9
Sept.
1945.
Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

STOCKHOLM

IFA ETT NAMN ATT MINNAS

då det gäller porträtt- och interiörfoto-
grafering, förstoringar m. m.
Drottninggatan 114 — STOCKHOLM
Telefon 3119 82

Vackra ENRUMSMÖBLER i ek och björk
Kompletteringsmöbler, Mattor, Sängklä-
der, Gardiner, Armatur m. m.
CONRAD ÅHLBERG
7 Bryggaregatan Telefon 23 04 75
BILLIGA PRISER - KREDIT ORDNAS

H. Hallgrens Bosättningsaffär Efr.
inneh.: OTTO SÖDERBERG
Upplandsgatan 41 Telefon 31 11 95
Glas, Porslin o. Husgeråd. Smakfulla
presentartiklar i keramik m. m. Stor
sortering. Humana priser.

KOKS

A.-B. JOHN ENEQUIST
K O L

Stockholm 5 - Tel. 67 02 50

JU TELUMP

Säckar och juteväv köpes. Fördämnings-
mattor, cisterner, sand- och torkgaltar
säljas. Koksgrytor, Järnbalkar och Plåt.

A. JÖNSSON & C : o
Timmermansgat. 47 - Stockholm
Tel. 43 03 59, 43 63 83

Södermalms Slakteri A.-B.
Kött- & Charkuteriaffär

Fabrik och kontor: Hornsg.
66 B. Tel. Växel 23 02 50

Försäljningslokaler: Långholmsgatan
12-14, Hornsgatan 66 B. Tel. 23 02 50.

PAPPERSAFFÄREN

SVENSKT PAPPER
AKTIEBOLAG

Sveavägen 98 V, Stockholm.
Tel.: Växel 23 11 20

AB. Brusafors-Hällefors Försäljningskontor
Lager av olika papperssorter samt
kartong och kuvert.

Axel Eliassons

KONSTFÖRLAG

Stockholm

ALLT FÖR KONTORET

Carbonpapper, färgband, stenciler,
dupliceringsfärg, häftklammer, häft-
apparater, finpapper, duplicerings-
papper, pärmar m. m.
Trycksaker från eget tryckeri

TYCHO WRETMAN
Kungstensg. 38. Tel. 31 93 55, 31 63 49.

BODEN

HEDENBRONS KAFÉ

rekommenderas vid utflykter och
promenader
Gott kaffe — Hembakat bröd
Telefon 23 57 — BODEN

GÄVLE

NYBYGGNADER, OMBYGGNADER
och husbyggnadsreparationer
utföras förmånligt
PRAKTISKA BYGGNADS AB
Drottninggat. 56 Tel. 29 68, 39 69
Infordra kostnadsförslag

KALMAR

Montering av gengasaggregat
Förstklassiga bilreparationer
A.-B. Sievert & Fornander
KALMAR. Telefoner: 7, 215, 1515

KIRUNA

ALLTID FÄRSKA BAKVERK
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN
(PAUL LAVÉN)
Tel. 109
TÄRTOR — EFTERRÄTTER

LINKÖPING

ÖLLEGÅRDS
BLOMSTERHANDEL
VACKRA BINDERIER
ÅRSTIDENS BLOMMOR
Platensgatan 6 B. Telefon 209 60.

LULEÅ

W. JOHANSSON, Rörledningsaffär
Utför Värme-, Vatten- och Avloppsled-
ningar samt Reparationer
Skomakaregatan 42 — LULEÅ
Tel. Verkst. 13 25 Tel. Bostad 11 75

LULEÅ

ELEKTRA • G. Lindström
Hermelinsgatan 15 - LULEÅ - Tel. 22 14
Alla slags elektriska installationer och
reparationer.
Elektrisk materiel, strykjärn, glödlampor.
spisar, kylskåp m. m.

LULEÅ KEMISKA TVÄTT
Smedjegatan 24 Telefon 14 66
L U L E Å
KEMISK TVÄTT — ANGPRESSNING
Ring Ni, så hämta vi!

BRUNNSBORRNINGAR

utföres av
BORRFÖRMAN H. BJURSTEN
Box 524 - L u l e å - Tel. 31 91

MALMÖ

MARMOR, KALKSTEN
och **GRANIT**
INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON
— Villa Daisy, Mariedalsvägen —
M A L M Ö Telefon 153 80

NORRKÖPING

Doktor R. FRÖLINDER
SKEPPARGATAN 56
Mottagning enligt överenskommelse
per telefon 285 00

SKELLEFTEA

BETALD ANNONSPLOTS

SUNDSVALL

Järnkonstruktioner och smiden
för hus och fabriksbyggnader
Andersson & Nilssons Smidesverkstad
Telefoner 47 57, 47 67 — SUNDSVALL

UMEÅ

BÄCKMANS DAMFRISERING
REKOMMENDERAS
Allt inom branschen utföres förstklassigt
och billigt.
Ersmarksgatan 9 H A G A Tel. 27 17

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

SEPT. 1945

Utkommer en
gång i månaden
8:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Kocksgatan 15, Stockholm
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Ingenjör Cederströms socialplan.

Ingenjör Hjalmar Cederström, känd som Södersjukhusets geniale skapare och även som författaren till en omdiskuterad socialplan, har som "enmansdelegation" inom den statliga kommittén för partiellt arbetsföra fått tillfälle att framlägga en ny upplaga av denna socialplan, kallad "Riktlinjer för skapande av socialväsendets forskningsorganisation". Samtliga inom Samarbetskommittén för partiellt arbetsföra representerade organisationer, de blindas, de dövas, de lungsjukas och de vanföras riksorganisationer, ha redan på ett tidigt stadium och av vägande skäl tagit avstånd från ing. Cederströms sociala projekt och vi ha därför icke haft någon direkt anledning att i denna tidskrift syssla med de enligt vår uppfattning verklighetsfrämmande idéer beträffande lösningen av de partiellt arbetsföras problem, som inrymmas i ing. Cederströms socialplan.

I aprilnumret av Status citerade vi emellertid under "Eko ur pressen" utan egna kommentarer ett uttalande av Sydsvenska Dagbladet, som gjort några delvis kritiska reflexioner med anledning av det cederströmska projektet. Tidningen erkände oförbehållsamt att socialplanen innehåller många beaktansvärda uppslag men påpekade bl. a. att — i motsats till vad ing. Cederström anser — det vore att föredraga att större delen av de partiellt arbetsföra finge sysselsättning på den allmänna arbetsmarknaden, till vilken slutsats f. ö. även det engelska Tomlinson-betänkandet kommit.

Med anledning av detta citat ur Sydsvenska Dagbladet mottogo vi för en tid sedan en skrivelse från ing. Cederström, vari han förklarade att framställningen i citatet "ger en i flera hänseenden felaktig och oriktig bild av de förslag på det sociala området, som jag numera officiellt framlagt för regeringen". Samtidigt översände ing. Cederström sitt betänkande — en utredning på c:a 300 sidor — och anhöll att vi efter att ha tagit del av detsamma skulle i denna tidning "tillrättalägga de missuppfattningar, som citatet ur S.D.S. kan ge anledning till".

Nu hade vi, som sagt, utan redaktionella kommentarer endast citerat S.D.S. och det hade väl legat närmast till hands att ing. Cederström vänt sig till den citerade tidningen för att få "rättelse" till stånd. Trots detta lovade vi emellertid att studera det cederströmska aktstycket och detta har nu i väsentliga delar skett.

Det må först som sist konstateras att vi efter genomläsningen av betänkandet icke har anledning att i något avseende ändra den uppfattning ang. ing. Cederströms "socialstad" vi vid förhandlingar mellan honom och de partiellt arbetsföras organisationer framfört, nämligen att den stora samhällsgrupp, socialplanen närmast gäller, de partiellt arbetsföra, icke kan acceptera ing. Cederströms förslag. Den väsentligaste orsaken härtill är den degradering av de partiellt arbetsföra, som "socialplanen" innebär samt den isolering av de partiellt arbetsföra från det normala samhällslivet, ing. Cederström vill genomföra genom skapandet av "Socialstaden".

Det är också helt naturligt att vi måste komma till olika resultat, när det gäller lösningen av de partiellt arbetsföras problem, av den enkla orsaken att vi utgå från skilda förutsättningar. Vi hävda att den partiella arbetskraften kan och bör placeras i den allmänna arbetsmarknaden, ing. Cederström att detta är omöjligt — "därför måste "socialstaden" med sina arbetsmöjligheter skapas. "I motsats till Henry Ford" — skrev D. N. i en ledare om ing. C:s projekt den 23 juli — "tror inte ing. Cederström på att det finns ett lämpligt arbete för varje arbetskraft"; (det finns flera yrken lämpliga för partiellt arbetsföra än det finns partiellt arbetsföra, lär visst Ford ha sagt!) "han drar rent av den groteska slutsatsen ur statens slentrianmässigt upprätthållna krav på full hälsa hos sina tjänare att det skulle vara samhället ovärdigt, om det privata näringslivet förmåddes att inta en mänskligare attityd till sina anställningsfrågor".

D. N. åsyftar tydligen vad ing. Cederström säger i denna sak på sid. 34 i betänkandet: "Är det inte paradoxalt, ja rent av groteskt och staten ovärdigt att ett

Fyra invaliditetsgrader för lungsjuka i Riksförsäkringsanstalten. Det är en sak som förvånar en mer än något annat när man försöker komma underfund med varför så många beredskapsinvalider klagar på riksförsäkringsanstaltens sätt att behandla deras fall och betala — eller vägra betala — ersättningar till dem. Nämligen de ytterst sinnrika tabeller som man har till ledning för att taxera deras förlust av en arm ett ben, eller ett öga, det är ett dividerande om invaliditetsprocent och kronor utan all gräns, och en beredskapsinvalid som blir utsatt för pårsen måste ovillkorligen känna sig ungefär lika människovärdig som det blomkålshuvud torggumman synar med kännarmin innan hon bestämmer sig för vad hon skall ha för det, skriver Aftontidningen i en artikel om Riksförsäkringsanstaltens principer betr. ersättning åt beredskapsinvalider.

Tidningen har intervjuat byråchefen i Riksförsäkringsanstalten Nils Källström, som i egenskap av militärbyråns chef haft att kämpa med tabellerna över beredskapsskadorna. Byråchefen Källström meddelar bl. a. att ifråga om lungsjukdomarna — som utgör 25—30 procent av samtliga fall på militärbyrån — har man f. n. fyra grader till bestämning av ersättningarnas storlek. Fullständig arbetsförmåga ger givetvis hundra procentigt bidrag, är man "i stånd att utföra endast mycket lätt arbete", får man 66 2/3—90 procent, är man "i stånd att utföra lättare arbete" 10—50 procent och kan man utföra även mera ansträngande arbete blir det inget bidrag alls.

Tuberkulos och ledgångsreumatism.

Med. lic. Nils Skiöld har på Karolinska sjukhuset disputerat för doktorsgraden, varvid han försvarade en diger avhandling om tuberkulos och ledgångsreumatism.

Avhandlingen, som utgått från docent Gunnar Kahlmeters avdelning vid Södersjukhuset, utgör ett betydelsefullt bidrag till frågan om tuberkulos kan vara orsak till kronisk ledgångsreumatism, en åsikt som förfäktades i början av detta århundrade av fransmannen Poncet, och vilken fråga sedan varit föremål

för livligt intresse inom den läkarvetenskapliga världen.

Den ledgångsreumatism det här gäller får ej förväxlas med den kända led- och bentuberkulos, som behandlas bl. a. på våra kustsanatorier. Utmärkande för den kroniska ledgångsreumatism, som orsakas av tuberkulos, är att den sjuka vävnaden vid mikroskopisk undersökning företer en fullständigt okaraktäristisk bild — i motsats mot förhållandet vid den vanliga ben- och ledtuberkulosen — och tuberkelbaciller kan i allmänhet ej påvisas i vävnaderna. Diagnosen får därför ställas på indirekt väg genom att manifestationer av klinisk erkänd tuberkulos natur uppträder under den kroniska ledsjukdomens förlopp. Till dessa manifestationer hör då bl. a. knölrosen, vilken är känd för sitt samband med tuberkulos.

Dr Skiöld visar emellertid, att hos vuxna personer, som det här gäller, endast ungefär hälften av all knölros är av tuberkulos natur — i den andra hälften kan bl. a. knölros orsakas av vanlig halsfluss. Hos vuxna föreligger sålunda ett helt annat förhållande än hos barn, där så gott som vartenda fall av knölros står på tuberkulos grund. Dessutom är ledsymtomen vid knölros flyktiga och övergående — några kroniska ledförändringar uppkommer aldrig till följd därav. I sällsynta fall kan knölros ge anledning till hjärtfel, vilka dr Skiöld emellertid ej anser uppkomma som följd av reumatiska hjärtinflammationer.

En tuberkulosövervakande person eller kommitté i varje kommun har ifrågasatts hos medicinalstyrelsen av provinsialläkare Bertil Frykberg i Tierp.

Inom läkarens distrikt är man starkt intresserad av att få befolkningen skärmbildsfotograferad. Detta gäller framför allt i Söderfors kommun, där tuberkulosen blossat upp särskilt kraftigt såväl bland ungdomarna som bland silicosfallen. Ett verksamt medel mot smittspridningen skulle emellertid enligt läkaren också vara, ifall inom kommunerna fanns personer som tilldelades medel för att köpa och bränna vid smittrening svärdesinficerade saker. I ett fall har läkaren själv på auktion ropat in persedlar och låtit förstöra dem genom hälsovårdsnämndens försorg, enär man kunde befara att sakerna skulle hamna hos barnrika familjer.

statligt organ skall framlägga förslag, som gå ut på att med hjälp av utvidgad kurators- och arbetsförmedlingsverksamhet söka förmå enskilda arbetsgivare att anställa sådan sekunda arbetskraft, som staten själv vägrar att skaffa försörjning, ehuru den i realiteten har vida större skyldighet härtill?"

Här måste vi fråga ing. Cederström: Är ingenjör Cederström i sin egenskap av "enmansdelegation" i den statliga kommittén för partiellt arbetsföra så främmande för de övriga delegationernas inom kommittén arbete att han inte vet att man inom kommittén är ense om att frågan om den partiella arbetskraftens placering inom statliga verk först måste lösas innan man kan placera den inom det enskilda näringslivet? Att denna fråga också kan lösas, den saken är klar. Den har delvis lösts när det gäller kommunalanställnin-

gar (ex.: Västerviks stad och i viss mån även Stockholms stad, därvidlag inom sjukvården¹⁾), varför skulle det vara omöjligt att tänka sig att staten skulle kunna visa samma förståelse? Ing. Cederström brukar tala om *förutsättningslösa* utredningar, men i sitt betänkande har han *förutsatt* att frågan om de partiellt arbetsföres placering i statstjänst är olöslig.

Detta är det väsentliga vi ha att anföra om ingenjör Cederströms socialplan. Den innehåller mycket annat, som vi här inte kan ingå på, ty då kommer vi ifrån det område inom vilket vi helst röra oss, nämligen realiteternas.

J. S—n.

¹⁾ Motioner i frågan föreligga f. ö. såväl i Stockholms stadsfullmäktige (av fru Froste) som i Göteborgs och Lidingsö stadsfullmäktige.

De Lungsjukas Riksförbunds sjunde årsmöte

Över 100-talet ombud från Förbundets 99 organisationer deltog. — Gäster från Danmark, Finland och Norge — intimare nordiskt samarbete skall etableras.

Upplysningsföredrag skola hållas över hela landet, fortsatta socialvårds-konferenser, instruktionskurs i socialvårds- och förbundsfrågor hålles även i år. 13,000 kr. till studie- och kursverksamhet m. m.

Förbundet frågar regeringen: Vad gör kommittén för partiellt arbetsföra?

Förbundsmötet samlat till arbetsplenium.

En strålande sol över huvudstaden och en kraftig värmebölja hälsade den 19 juli över 100-talet ombud från De Lungsjukas Riksförbunds 99 lokalavdelningar välkomna till Förbundets sjunde årsmöte i Stockholm. Årsmötet pågick i dagarna tre och blev i alla avseenden vällyckat och givande. Det blev ett rekord inte bara kvantitativt utan även kvalitativt. De representanter för landets lungsjuka,

som här mötte upp, visade i ord och handling att de fattat sin uppgift rätt; att de inte kommit till Stockholm endast som ombud för sina lokal-föreningar utan framfördllt för att rådslå och besluta i för de lungsjuka vitala frågor till gemensamt bästa.

Det var också många viktiga frågor, som stod på dagordningen och de diskuterades ingående trots

Ombud från Stockholm och mellersta Sverige.

den för deltagarna påfrestande tropiska värmen. Visserligen satt man hela tiden i skjortärmarna men ändå flöt svetten i strömmar.

Bland viktiga beslut, som fattades, må nämnas: intensifierad upplysningsverksamhet om de lungsjukas sociala och medicinska problem — upplysningsmöten över hela landet, fortsatta socialvårdskonferenser i de län, där sådana ännu icke hållits, instruktionskurs i socialvårds- och förbundsfrågor anordnas för Förbundets medlemmar, studieverksamheten skall ökas.

Till studie- och kursverksamhet m. m. anslogs 13,000 kr.

En resolution skall tillställas regeringen, vari fästes uppmärksamheten på det förhållandet att trots att den statliga kommittén för partiellt arbetsföra redan för snart två år sedan tillsattes, denna kommitté ännu icke framkommit med förslag till lösning av de partiellt arbetsföras problem.

Vid Förbundsmötet hade vi glädjen att hälsa gäster från våra broderorganisationer i Danmark, Finland och Norge välkomna. Från Danmark hade infunnit sig Jens Christiansen, Köpenhamn, Carl Danelund, Herlev, Svend H. Malthasen, Köpenhamn och fröken H. Norlev, Köpenhamn, från Finland Eino Suvanto, Helsingfors och från Norge Ragnar Ström, Oslo. Sälunda voro de lungsjukas organisationer i samtliga nordiska länder representerade och det uttalades från samtliga förhoppningar om ett intimare samarbete de olika organisationerna emellan, en nordisk samling till gagn för de lungsjuka i de fyra broderländerna. Förbundsmötet öppnades kl.

11 f. m. den 19 juli i H.S.B.-lokalen, Flemminggatan 41. Lokalen var vackert dekorerad med de fyra nordiska ländernas flaggor, uppsatta i fonden över podiet och med en banderoll, varpå lästes: "Ett starkt riksförbund: Effektiv eftervård åt landets lungsjuka".

Referat från årsmötet följer här nedan:

*

Förbundsmötet öppnades av riksförbundets ordförande, o m b u d s m a n Erik Frithiof, som i ett kort anförande hälsade de närvarande välkomna, varvid han särskilt vände sig till gästerna från Danmark, Finland och Norge.

Tal. erinrade om att sedan årsmötet sist varit samlat ha stora händelser timat: vi ha fått fred i Europa. Våra broderfolk ha skakat av sig det främmande oket och kunnat börja arbeta i fredens tecken. Vi hoppas att de därvid också kunna bekämpa tuberkulosen, som fruktansvärt stigit överallt. Ja, även hos oss har en ökning konstaterats. Genom att vi nu fått fred och vi icke vidare behöva använda pengarna till rustningar eller för försvarsändamål i samma utsträckning som förut hoppas vi att de statliga myndigheterna kunna taga någon skärv av dessa pengar och lägga den på socialreformernas altäre. Det är vår förhoppning att så skall kunna ske i en snar framtid. Jag tänker på våra egna problem och uttalar önskvärheten av att vi snart skola få dem lösta så att de tuberkulösa i vårt land få en sådan eftervård att de icke behöva ligga fattigvården till last.

Vid detta årsmöte ha vi glädjen att se representanter här för våra vänner i Norge, Danmark och Finland. Vi ha beundrat deras hårda och överdådiga kamp för frihet och rättvisa och det vore önskvärt att våra broderfolk även med samma kraft gå in för bekämpandet av folkfienden tuberkulosen.

Förbundskassör Hiller och Sixten Hammarberg i Förbundsstyrelsen i samtal med ett par representanter från Norrbotten.

De utländska gästerna hälsa årsmötet.

Härefter talade representanterna för de lungsjukas organisationer i Norge, Danmark och Finland.

Ragnar Ström, Tuberkuløses Hjelpeorganisasjon, Norge, yttrade: Svenska kamrater! Det är mig en stor glädje att i dag kunna överbringa en hälsning från edra likställda vänner i Norge, och jag vill tacka för den stora uppmärksamhet som visats Tuberkuløs Hjälporganisation genom inbjudningen till denna sammankomst.

Aldrig har det svenska folket legat oss varmare om hjärtat än i den förskräckliga tid, som vi genomlevat, en tid, som vi kanske helst skulle velat glömma, men som dessvärre har efterlämnat så mycket trist och tungt, att den har satt djupa spår i våra sinnen. Men även om det varit aldrig så trist och tungt, så ha vi ändå många vackra ljuspunkter i vår mörklagda tillvaro, och att vi fått uppleva detta beror mest på den ställning vårt svenska broderfolk intagit. När jag nu i dag står ansikte mot ansikte med eder är det svårt för mig att finna uttryck för de känslor vi hysa gentemot eder. Men jag ber eder mottaga vårt hjärtliga tack.

Låt mig i detta sammanhang också få överbringa ett tack till vårt danska broderfolk, som också det har gjort sitt till för att hjälpa oss i sorgens och nödens stunder.

Nu, då denna barbariska krigens tid är förbi, och vi åter fått vår frihet tillbaka, vill jag uttala en önskan om att den svåra tid som varit måtte ha bidragit till att svetsa de nordiska broderfolken närmare samman, så att vi i gemenskap kunna vinna verkligt positiva resultat till gagn för alla tuberkulösa i de nordiska länderna.

Må detta årsmöte föra fram till sådana beslut att vi kunna få till stånd ett nordiskt förbund för alla tuberkulösa till gemensamt arbete och gemensam sak, så att vi kunna utvidga våra respektive organisationer till att bli den maktfaktor, som den måste och skall vara på såväl det humanitära som sociala området i samhällslivet. Samtidigt som jag uttalar en förvisning om att detta årsmöte kommer att föra till många och goda resultat till gagn för alla tuberkulösa

Nordisk samling: Fr. v. Jens Christiansen, Danmark, Erik Frithiof, Sverige, Ragnar Ström, Norge och Eino Suvanto, Finland.

vill jag överbringa Norges hälsning med önskan om det bästa samarbete i framtiden.

Jens Christiansen, Boserup Minde, Landsföreningen af tuberkuløse i Danmark: På Boserup Minde's vägnar vill jag först framföra ett tack till vårt svenska broderförbund, De Lungsjukas Riksförbund, för att jag beretts tillfälle att deltaga i riksförbundets årsmöte här i Stockholm. Förbindelsen med De Lungsjukas Riksförbund har fått en utomordentligt stor betydelse för vår organisation, som är en del år yngre. Vi vände hem från vår sista samvaro med eder, fyllda med en massa friska impulser, och hela vårt arbete har sedan i det stora hela varit präglad av dessa. Jag kan här nämna att Boserup Minde i sina nya stadgar, som blevo antagna vid vår första landsgeneralförsamling den 20 februari 1944, har precis samma ändamålsparagraf som De Lungsjukas Riksförbund har i sina stadgar. Vi finner på det hela taget att De Lungsjukas Riksförbund till den grad nått den rätta formen för de tuberkulösas organisering att det kan tjäna som förebild för de tuberkulösa i det övriga Norden.

Det är med dubbel glädje vi denna gång komma till Stockholm. Vi komma denna gång i medvetandet om att vårt land är befriat från det tyska oket och att vi gå en framtid till mötes, under vilken vi kan fritt utväxla tankar och idéer med våra bröder i hela Norden. Vi känna behov att vid detta tillfälle säga det svenska folket ett hjärtligt tack för den offervilja och medkänsla, som under dessa gångna förfärliga år visats oss. Må också vi tuberkulösa i hela Norden hava för ögonen att vi höra samman och skola arbeta på att styrka vår gemenskap i framtiden till gagn för de lungsjukas sak.

Det är således vårt hopp, att vi under denna samvaro må bli i tillfälle att utväxla tankar och idéer, på vilka samarbete kan uppbyggas och vi kunna hämta styrka i kampen för att skapa lyckligare villkor för Nordens tuberkulösa.

Eino Suvanto, Finland:

Mina damer och herrar!

På Tuberkulospatienternas förbunds i Finland väg-

Red. Bror Andersson, Malmö, Ahlblom, Malmö och Charles Andersson, Örebro, diskutera dagordningen.

nar har jag äran att överbringa dess hälsningar och lyckönskningar till De Lungsjukas Riksförbunds årsmöte. Jag tackar på det allra hjärtligaste för alla de vackra och vänliga ord som vid detta tillfälle riktats till Finland och dess tuberkulösa. Det har varit mig en sann glädje att närmare få stifta bekantskap med Edert riksförbund och dess arbete samt personligen bli bekant med dess medlemmar.

Vårt förbund i Finland går tillsvidare i barnaskor ehuru det är redan 5 år gammalt. Vårt lands olyckliga öden under de senaste åren ha i en mycket svår grad försvårat vårt arbete till fromma för tuberkuloskonvalescenterna.

Vi ha i Finland en massa svårigheter att övervinna och mycket folk som är i behov av understöd. Det finns bortåt 50,000 krigsinvalida, bland dem 7,000 krigstuberkulösa samt många tiotusental faderlösa barn för vilka det måste dragas försorg. Det finns en halv miljon karelare, som alla skola placeras. Ett kolossalt återuppbyggnadsarbete ligger framför oss och enorma krigsskulder skola betalas. Först efter att alla dessa uppgifter klarats, vilka komma att erfordra nästan alla våra krafter och resurser, kunna vi tänka på att verkligen effektivt understödja och hjälpa våra tuberkuloskonvalescenter. Men svårigheterna finns bara till för att de skola övervinnas. Oaktat allt detta vill vi göra vårt bästa för att ge de tuberkulösa allt det ekonomiska och andliga stöd de behöva. Vi ha även gott hopp om att vårt förbund i en nära framtid skall kunna göra en kraftigare insats än hittills. Vi se optimistiskt på framtiden och vi veta att vi ha ett stort arbetsfält framför oss. I detta arbete ha vi en god förebild i De Lungsjukas Riksförbund.

Till slut ber jag att varmt få tacka Edert förbund för vänligheten att ha inbjudit en representant för Tuberkulospatienternas Förbund i Finland till detta tillfälle. Samtidigt vill jag även uttrycka min tacksamhet för all den omsorg som kommit mig till del. Jag önskar De Lungsjukas Riksförbund lycka och framgång i dess kommande arbete.

Samtliga anföranden hälsades med varma applåder.

*

Till ordförande att leda förhandlingarna valdes härefter socialvårdssyssloman Einar Lind, Göteborg och advokat Sune Paulsson, Malmö.

Verksamhets och revisionsberättelserna för det förflutna verksamhetsåret, omfattande Förbundet och tidskriften Status och vilka refererades i föregående nummer, godkändes och full och tacksam ansvarsfrihet beviljades den avgående styrelsen.

Disposition av årets vinst.

Förbundsmötet beslöt att godkänna förbundsstyrelsens förslag till fördelning av årets vinst å Status, kr. 23,835:62, varigenom bl. a. Förbundets lokalavdelningar tillerkändes ett anslag å kr. 3,500. Till organisationsarbetet anslogs 4,000 kr. och till studie- och kursverksamhet m. m. 13,000 kr. I ny räkning överfördes kr. 2,835:62 och till reservfonden 500 kr.

Motioner.

Från Södra Älvsborgs läns konvalescentförening förelåg en motion av följande lydelse:

Då fall förekommit inom vår, och även andra föreningar, att folkpensionen indragits för konvalescenterna vid tillfällig eller mera varaktig — men ändå på grund av sjukdomen (tuberkulos) så oviss — anställning, får styrelsen för Södra Älvsborgs läns Konvalescentförening härmed föreslå

De Lungsjukas Riksförbunds årsmöte 1945, att styrelsen eller särskild kommitté får i uppdrag uppvakta någon av riksdagens ledamöter, att föra frågan vidare till riksdagen för lagändring till pensionens bibehållande för de lungsjuka.

Förbundsstyrelsen hade avstyrkt motionen men föreslagit en utredning av frågan. Efter en längre debatt beslöt årsmötet att uppdraga åt Förbundsstyrelsen att ägna särskild uppmärksamhet åt de i motionen påtalade förhållandena samt att söka lösa frågan i enlighet med synpunkter, som framkommit under diskussionen.

Från Sandvikens Konvalescentförening förelåg en motion, vari föreslogs att Förbundet skulle medverka till att upplysningar om de lungsjukas problem framfördes genom Radiotjänst. Motionen bifölls.

Samma förening föreslog i motion att en social fråge- och svarsavdelning skulle införas i Status. Förbundsstyrelsen hade avstyrkt motionen under hänvisning till att en dylik frågespalt redan finnes i Status ehuru densamma sedan en tid tillbaka ej tagits i anspråk. Årsmötet beslöt i enlighet med Förbundsstyrelsens förslag.

Från Kalmar Konvalescentförening förelåg en motion av följande lydelse:

I anledning av att de åtgärder som av respektive myndigheter i en del fall vidtagits angående försök att lösa kuratorsfrågan för de lungsjuka från vår synpunkt måste anses mycket otillfredsställande, anhåller undertecknad förening att årets förbundsmöte måtte upptaga denna fråga till behandling samt föreslår att förbundsmötet ger förbundsstyrelsen eller särskild kommitté i uppdrag dels att låta verkställa en utredning ang. lämpliga yrken och arbeten för konvalescenter och lungsjuka personer, som måste betecknas som partiellt arbetsföra, dels att hos statsmakterna begära anslag för sådan utredning samt till kuratorsverksamhet, bedriven i Förbundets egen regi.

Förbundsstyrelsen hade avstyrkt motionen med motive-ring att kuratorsfrågan nu synes stå inför sin lösning — varvid kommer att beaktas behovet av såväl arbetsberedningsassistenter på arbetsförmedlingarna och särskilda kuratorer för de lungsjuka — och att en utredning av frågan om lämpliga yrken åt partiellt arbetsföra lungsjuka redan företagits av VU men med negativt resultat.

Årsmötet beslöt efter en längre debatt att bifalla Förbundsstyrelsens avslagsyrkande.

Den statliga utredningen om de partiellt arbetsföra.

Sekreterare Charles Hedqvist i De Blindas Förening, som i den statliga kommittén för partiellt arbetsföra representerar denna grupp, redogjorde för kommitténs arbete.

Sekr. Hedqvist meddelade bl. a., att kommittén arbetar i ej mindre än sex sektioner, som var för sig behandlar avgränsade spörsmål. Bara genom att räkna upp rubrikerna på utredningsuppdragen kan man ge en föreställning om vad det hela går ut på. Det gäller sålunda arbete och anställning i statens tjänst och i förening därmed frågor om pension och försäkring; yrkesutbildning och skolfrågor samt sysselsättningsterapi; vidare frågan om ett forskningsinstitut för invalidarbetet och slutligen problemet om de beredskapsskadades sättande i lämpligt arbete. Därtill kan läggas sådana frågor som ekonomisk hjälp åt partiellt arbetsföra för startande av företag samt den hjälpverksamhet som skulle falla på kuratorer som hade att ta hand om de rent personliga problemen för de partiellt arbetsföra, bostadsfrågor, hemförhållanden m. m.

I fråga om utbildningen av partiellt arbetsföra påpekade hr Hedkvist, att man icke finge fästa sig enbart vid lång yrkesutbildning. Kortare kurser vore många gånger till större hjälp och det måste bli ett krav att sådana kurser också komme till stånd. I övrigt betonades faran av isolering av de partiellt arbetsföra. De som har möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen vid vanlig yrkesskola bör få göra detta. Lika olämpligt är det även att isolera grupper av de mindre arbetsföra. Över huvud bör man sträva efter, ansåg hr Hedkvist, att låta de partiellt arbetsföra så mycket som möjligt komma in bland andra människor. Därmed är det naturligtvis icke uteslutet att man kan och måste skapa särskilda industrier med partiellt arbetsföra som arbetare, en sak som prövats med framgång av de blindas organisation.

Efter föredraget utspann sig en längre diskussion, varunder från flera håll riktades kritik mot arbetstakten inom den statliga kommittén, vilken trots att den tillsattes för två år sedan, ännu icke framlagt några förslag till lösning av de partiellt arbetsföras problem.

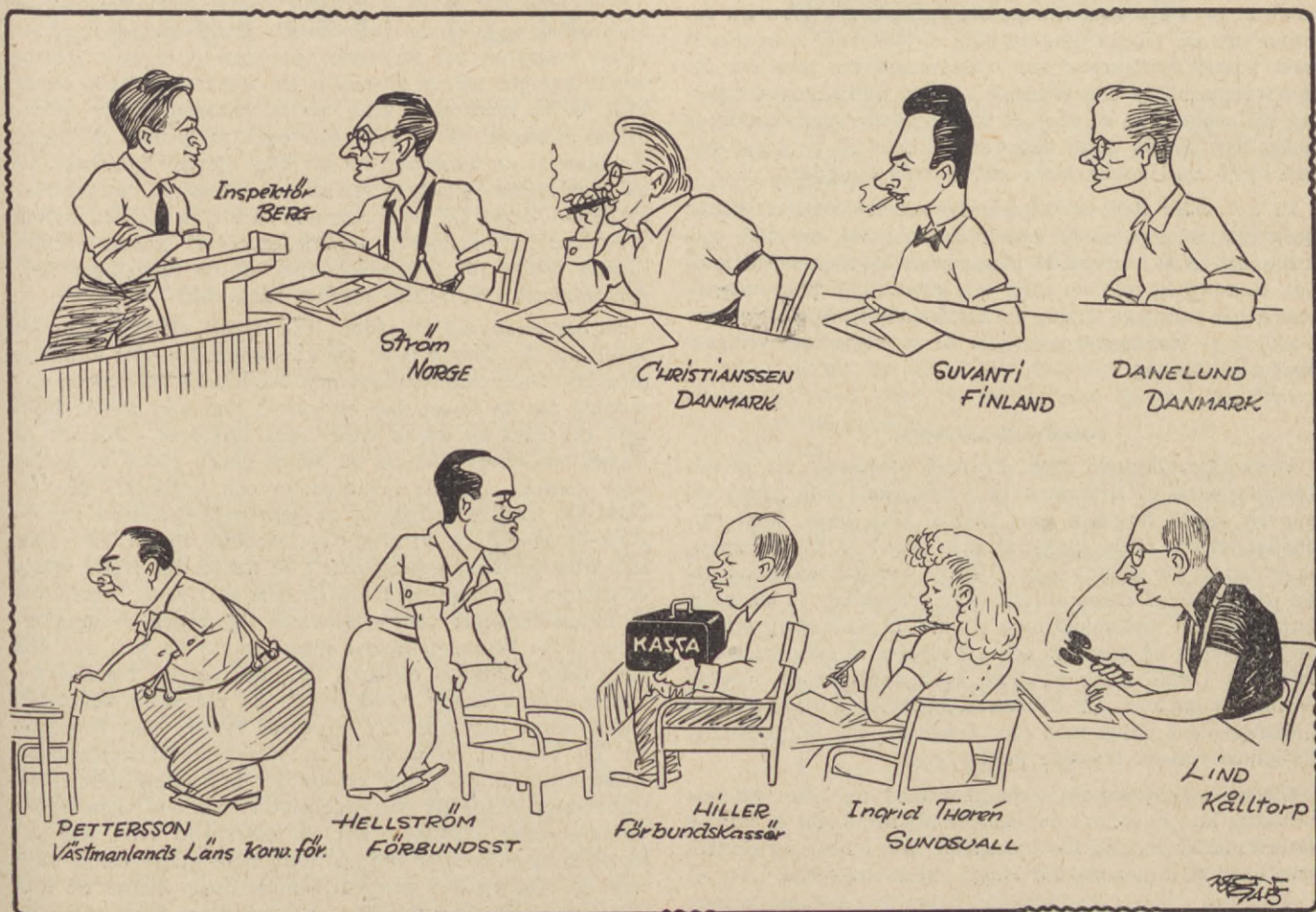
Årsmötet antog följande uttalande att tillställas regeringen.

De Lungsjukas Riksförbund, samlat till årsmöte, önskar fästa Regeringens uppmärksamhet på det förhållandet att, trots att kommittén för partiellt arbetsföra redan för snart två år sedan tillsattes, denna kommitté ännu icke framkommit med förslag till lösning av de partiellt arbetsföras problem.

Vi förvänta därför att inom rimlig tid och innan den för de partiellt arbetsföra gynnsamma högkonjunktur, som varit rådande under krisåren, övergått till en för oss ogynnsam lågkonjunktur, positiva och reella förslag framläggas i fråga om inordnandet i arbetsmarknaden av partiellt arbetsföra.

Föredrag om arbetsberedningsassistenternas arbetsuppgifter.

Inspektören i Arbetsmarknadskommissionen A. Bergh redogjorde i ett föredrag för de av kommissionen tillsatta arbetsberedningsassistenternas arbetsuppgifter. Det är kommissionens avsikt att tillsätta sådana assistenter för partiellt arbetsföra vid samtliga länsarbetsnämnder. Hittills ha sådana tillsatts i 13 län. En av orsakerna till att de partiellt arbetsföras problem förts fram i nuvarande aktuella läge är de bestämda krav på en lösning av frågan om arbetsberedning åt de partiellt arbetsföra som rests av deras egna organisationer. Då det gäller att bereda partiellt arbetsföra anställning i den allmänna arbetsmarknaden möter en hel del hinder. Det största är emellertid inte de partiellt arbetsföras personliga arbetshinder utan det motstånd som möter från arbetsgivarnas sida. Detta motstånd måste övervinnas och detta sker bäst genom en intensiv propaganda. Det är kommissionens avsikt att i samarbete med läkare, de partiellt arbetsföras organisationer m. m. sätta i gång en dylik propaganda som är behövligen särskilt när det gäller att över-

"Skjortärmskonferensen" genom tecknarens glasögon.

vinna motviljan att anställa lungsjuka. Arbetsgivarna kräva att till varje pris få endast hundraprocentig arbetskraft. Vad är det? Ingen har hundraprocentig arbetskraft. Alla äro vi mer eller mindre partiellt arbetsföra. Det är ur samhällets synpunkt synnerligen önskvärdt att de partiellt arbetsföra placeras i produktionen. Man kan också hysa gott hopp om att arbetet härmed skall vinna framgång. Kommissionen placerade förra året 4,443 partiellt arbetsföra i den allmänna arbetsmarknaden, vilket bådär gott för framtiden.

Avveckling av Norrlandskommittén.

Vidar Östling, Luleå framlade slutrapport rörande Norrlandskommitténs verksamhet och påpekade därvid bl. a.: Ekonomiska förhållanden gjorde att den av utredningskommittén föreslagna trädgårdsanläggningen och småindustriskolan för närvarande inte kan komma till stånd, men 1944 års landsting i Norrbottens län upptog i 1945 års stat 100,000 kronor att användas till yrkesutbildningen och hjälp till arbete och utkomstmöjligheter åt lungtbc-konvalescenter med nedsatt arbetsförmåga inom Norrbottens län. Av detta anslag har tills dato beviljats understöd för yrkesutbildning åt 15 yngre konvalescenter vid Steneby yrkesskolor samt i övrigt yrkesutbildning och hjälp till arbete åt ett flertal andra konvalescenter. Till samma ändamål äskas vid årets landsting samma belopp. Kuratorn vid Central-sanatoriet företager alla utredningar med anledning av ansökningarna. Frågan om handelsträdgård och verkstads-skola är bordlagd tills vidare. Utredningen har givit till resultat att en trädgårdsanläggning i Norrland kombinerad med industrianläggning kan rekommenderas som ett för landstingen billigt och effektivt sätt att vänja konvalescenter vid arbete och ge dem en förberedande yrkesutbildning under den tid, då deras hälsa inte tillåter att genomgå annan skola med annan mera påfrestande kursplan.

Vi ha under den tid kommittén arbetat erhållit många goda erfarenheter och vi äro tacksamma för det stöd, som förbundet såväl i moraliskt hänseende som ekonomiskt lämnat. Kommittén står nu inför sin avveckling. Förbundsstyrelsen har framlagt förslag om att årsmötet beslutar om avveckling av Norrlandskommittén. Årsmötet beslöt i enlighet med detta förslag.

Socialvårdskurserna.

Förbundsordförande Erik Frithiof påpekade att socialvårdskurserna på Bommersviks folkhögskola som pågått ett par år, borde fortsätta som hittills. Man hade inom förbundsstyrelsen tänkt sig att göra kursen i år till en repetitionsövning för sådana som tidigare bevistat kurserna för att på det sättet skapa en elit inom förbundet. Vi ha emellertid kommit underfund med att det är lämpligare att utbygga kadern på bredden, och att således få fram en högre kvantitet i stället för kvalitet. Förbundsstyrelsen föreslår därför att en kurs för nybörjare anordnas å Bommersviks folkhögskola i likhet med föregående år. Till detta lämnar förbundsstyrelsen följande motivering:

Någon tvåveckorskurs i enlighet med vad som tidigare bebådats kan ej ordnas dels därför att förbundet ej kunnat få erforderliga anslag för ändamålet, dels därför att skolans lokaler ej få disponeras för längre tid än en vecka.

Årsmötet beslöt att godkänna rapporten och att godkänna förbundsstyrelsens förslag.

Val.

Till förbundsordförande valdes Erik Frithiof, Stockholm, till förbundssekreterare Johannes Sandrén, Stockholm och till förbundskassör Einar Hiller, Stockholm. Till övriga ledamöter av verkställande utskottet valdes S. Lindberg, Skutskär, B. Johansson, Hallsberg, Oscar Persson, Stockholm, och A. E. Gillberg, Solna, med Hugo Karlquist, Stockholm, Lennart Malmqvist, Stockholms län, Emil Persson, Stockholm, Helge Nilsson, Stockholm, Lennart Åkerström, Stockholm, Henry Engberg, Skutskär och Lilly Johansson, Stockholm som suppleanter.

Övriga ledamöter i Förbundsstyrelsen blevo: R. Zetterlund, Göteborg, K. Hellström, Kalmar, S. Hammarberg, Ljustorp, J. B. Ahlblom, Malmö, L. Åberg, Skövde, Ch. Andersson, Örebro, V. Östling, Luleå, och F. Emelsson, Linköping, med J. A. Hilmersson, Göteborg, Sigfrid Celander, Kalmar, Olle Lindström, Kramfors, C. G. Thuré, Hälsingborg, Bertil Nordh, Skövde, Alfred Lindahl, Örebro, Gerhard Carlsson, Piteå, och Einar Pettersson, Norrköping, som suppleanter.

Till revisorer utsågos auktoriserade revisorn Sven Falk, Stockholm, med aukt. revisorn André Falk, Stockholm, som suppleant samt Åke Widell, Stockholm, Per Johansson, Stockholm, och Bengt Eriksson, Stockholms län, med H. Norell, Stockholm, Signe Löfberg, Stockholms län, och Stig Sandberg, Stockholm, som suppleanter.

Förbundets kommande verksamhet.

Förbundsordföranden E. Frithiof inledde en diskussion om Förbundets kommande verksamhet. Tal. erinrade om att under krigsåren har förbundet inte kunnat mycket utträtta utöver kampen för att bibehålla den standard vi hade redan 1939. Vi ha mest måst ägna oss åt de dagsaktuella spörsmålerna. Sålunda ha vi med gott resultat lyckats få ökade ransoner åt de lungsjuka av för dem viktiga livsmedel. Vi ha även lyckats övertyga fattigvårdsstyrelserna om behovet av ökade bidrag till de lungsjuka, så att de kunnat motstå kristidens påfrestningar. Ävenledes ha vi lyckats erhålla sådana tillägg till folkpensionerna, att de lungsjukas levnadsstandard icke alltför mycket försämrats.

Nu har emellertid ett sådant läge inträtt, att vi åter måste se till att få i gång arbetet för att förverkliga vårt förbunds program. Nationalföreningen mot tuberkulos företog en utredning om de lungsjukas eftervård, som blev färdig först 1939 och som nu måste anses vara föråldrad. För att få frågan om eftervården in på andra banor måste vi därför söka kontakt med de myndigheter och instanser, som ha hand om undersökningarna av arbetsmöjligheterna för de partiellt arbetsföra. Vi hörde av inspektör Bergh, att vi nu fått arbetsberedningsassistenter i ett flertal län. Dessa måste vi komma i kontakt med och ge dem så mycket arbete, att de kunna framföra våra synpunkter till respektive myndigheter. Våra lokalavdelningar måste knyta an just där och ägna detta spörsmål en ökad uppmärksamhet. Socialvårdskonferenserna måste fortsätta; de ha sin stora betydelse, vilket också betygades av inspektör Bergh, som framhöll, att de resultat, man inom arbetsmarknadskommissionen kommit till, då det gäller arbetet för de partiellt arbetsföra, i huvudsak vilade på vad organisationerna och socialvårdskonferenserna utträttat. Det är emellertid icke nog att socialvårdskonferenser ordnas, utan man måste också vara redo att utnyttja den goodwill, som av dessa skapas. På sina håll har man redan fått fram principen att patienterna på

(Forts. å sid. 32.)

Helmer Grundström:

PER ILJASSONS BEKYMMER

Per Iljasson gick och krokade på sina sumpiga utägor. Han var gammal och sur. Det fanns inte mycket att glädjas åt här i livet. Och ändå borde han ha anledning.

Gården var visserligen inte stor. Men den var skuldfri. Gummman var förstas krasslig och ansatt av reumatism. Men det var något man fick ta som det kom. I gengäld hade han två väl-skapta och friska barn, Tomas och Elna. Tomas var tjugoett år; just nu låg han ute och exerceerade. Elna var sjuutton år. Hon var hemma.

Båda behövdes hemma, det var inte tu tal om det. Och just nu var det olägligt att Tomas var borta. Det var mycket att stöka med.

Han stannade och tittade bort mot Johannessons, grannen. Det var rackarn så storstugan lyste grann i solen! Lite för röd, kanske, men...

Per Iljassons blick blev vass och bitter. Han var inte nöjd med utvecklingen. Den flög förbi. Och han följde inte med.

Det var förstas inte så dumt med den röda färgen. Och kom Elna dit som husmor hade hon glädje av det. Inte tu tal om annat. Och Tomas fick göra som han ville om han övertog gården.

Plask, plask. Det var hundan så vått. Tur att han tog gummistövlarna på sig. Annars hade han blivit genomsur.

Han fortsatte, småmuttrande för sig själv.

Det var sent då han kom tillbaka. Han hade gjort en lov in i skogen, sett ut hässjevirke och åtskilligt annat. Skymningen låg blå och förtätad över byn. Han stannade på vedbacken, följde begärligt med blicken några vildgäss. En ofrivillig suck undslapp honom. Så hajade han till. Var det inte Elna som stod där bak bryggstugeväggen? Jo. Men vem pratade hon med? Halvar förstas. Men det var inte riktigt likt Halvar.

Per Iljassons nyfikenhet var väckt. Han gick tyst, som en brottsling, rundade storstugan, smög bort till bryggstugan och kröp längs väggen. Nu var han inte längre från än han kunde urskilja deras röster.

— Du vet ju hur pappa är, hörde han Elna säga.

— Jo visst, svarade en karlröst som han hade svårt att placera. Men han får väl ge med sej han som alla andra får göra.

— Då känner du inte pappa.

— Gör jag inte?

— Inte riktigt. Du förstår, han har satt sej i sinnet på att jag ska ta Halvar. Men det gör jag inte. Det vill inte Halvar heller, vad det beträffar.

— Nå då så.

— Du får tänka på att jag är inte riktigt myndig än.

— Det vet jag. Men vi lever väl inte i medeltiden heller.

— Inte långt ifrån. Du ser hur här ser ut. Inte en röd färgklick på en vägg. Inte ens slättermaskin. Allt är förfallet. Jag skäms så jag kan knappt se folk i ögon. Jämt och samt får jag höra att Per Iljasson är så snål att han vänder tolvskillingen fyra gånger innan han släpper den från sej. Vad tror du jag får i lön fast jag arbetar hemma? Det är knappt så det räcker till en billig sommarklänning.

— Det är ju fruktansvärt.

— Ja, där ser du.

— Jag ska prata förnuft med honom.

— Nej, Elof, det är inte lönt. Säg ingenting till honom, för då kan vi bli olyckliga båda två.

Det klack till i Per Iljasson. Jaså. Det var Elof Jansson. Den där fattiglappen. Som satt på ett skogstorp och inte hade mer än han gick och stod i. Gubben knöt nävarna och flyttade sig en bit närmare. Nu såg han dem. De stod rätt nära

varandra. Elof stödde ena armen mot väggen. Elna fingrade på en av han bussaronknappar. Per Iljasson tänkte just stiga fram i hela sin myndighet. Men nyfikenheten var starkare. Tills vidare föredrog han att lyssna. Detta var alldeles nytt för honom. Aldrig hade han kunnat tro Elna om något sånt. Det var ju alldeles uppåt väggarna!

— Men vad är det för uträkning med att du ska gifta dej med Halvar? fortsatte Elof.

— Jag vet inte.

— För att farsgubben hans har en stor gård?

— Nej då.

— Jo, det är det. Tror du inte jag förstår.

— Ja, kanske det är så. Men det är ju avskryvart. Jag är väl ingen handelsvara heller.

— Men varför river du inte i? Och säger ifrån?

— Det är inte så lätt må du tro. Mamma är sjuk som du vet. Jag tror inte pappa vet att hon blir sämre och sämre. Han är så upptagen av sitt så han ser ingenting. Och nu är Tomas borta. Kan vi inte vänta tills han kommer hem.

Det var tyst en stund. En ganska lång stund. Så svarade Elof tvekande:

— Ja, vi gör väl det då.

— Och nu måste jag gå in, sade Elna. Jag måste upp tidigt som du vet.

— Ja, adjö då.

Elof slog armarna omkring henne och slöt henne i sin famn. Då kunde Per Iljasson inte styra sig längre. Med några breda kliv var han framme hos dem.

— Vet du inte hut din lymmel! väste han och högg Elof i armen.

Ungdomarna släppte varandra och Elof snodde runt.

— Jaså, det är Per Iljasson själv som är ute och stövlar, sade han när han hämtat sig.

— Jag ska stövla dej jag! svarade Per Iljasson ursinnigt. Din sakramenskade odåga som smyger omkring och kucklar med jäntan fast du vet att hon är så ung och att du själv inte har ett öre på fickan! Hut och hem!

— Men pappa då! förebrådde Elna och gick emellan.

— Pappa och pappa! In med dej! Och det i rippet!

— Jag ska gå in, svarade hon med förtvivlan i rösten.

— Gå du också, för min skull, viskade hon till Elof.

Hon skyndade in men Per Iljasson och Elof Jansson stod mitt framför varandra som ett par retade stridstuppar. Per Iljasson skälvde som i frossa. Alla okvädingsord han kände till väcktes till liv. Men hur det var kunde han inte slunga fram dem.

— Gå! sade han dovt.

— Ja, hur som helst, svarade Elof.

Han svängde om och gick raskt bortöver vägen. Per Iljasson stod kvar, kokande av ursinne.

Slutligen gick även han in.

Tidigt nästa morgon gick Per Iljasson bort till Johannessons. Halvar stod på vedbacken och han fortsatte dit.

De hälsade på varandra och Halvar fortsatte att tälja på ett skakelträ. Per Iljasson tittade på. Man hans tankar sysslade med något annat.

— Du har inte varit hem till oss på ett tag nu, sade han.

— Nej, svarade Halvar. Det har inte blivit av sen Tomas for.

— Nä nä. Men annars så är alltid nån av oss hemma.

— Jo, det förstås.

Halvar fortsatte med sitt arbete. Han verkade så oförstående att Per Iljasson beslöt sig för att gå rakt på sak.

— Hur är det mellan dej och Elna nu för tiden? frågade han.

Halvar såg förvånad upp

— Är? frågade han tillbaka. Vad skulle det vara?

— Jaså! Gick inte Elna och du i sällskap i höstas kanske?

— Det var nog bara en enda gång, svarade Halvar och såg undrande på Per Iljasson. Och då hade vi samma väg. Men annars har det inte varit nånting.

— Kom du inte och hälsade på varje vecka i vintras?

— Jo, visst gjorde jag det. Tomas och jag har alltid hälsat på varandra. Ibland har han kommit till mej och ibland har jag gått över till honom.

Per Iljasson fnyste otåligt.

— Jaså, Elna duger inte längre, sade han. Då är du väl inte heller intresserad av att veta att Elof försöker lura ut henne om kvällarna?

Halvar skrattade.

— För mej får Elna gå ut med vem hon vill, svarade han. Jag för min del har inte ett dyft med henne att göra. Jag har sällskap på annat håll.

— Va?

— Om ni nödvändigt vill veta det tänker jag förlova mej med Anna Stenlund till mikaeli. Jag hade inte tänkt prata om det i förväg men eftersom saken kommit på tal på det här sättet kan jag ju nämna det. Men varför i all världen kommer ni och frågar ut mej så här om Elna?

Per Iljasson blev röd i ansiktet. Röd av både ilska och besvikelse.

— Jag trodde det var Elna du tänkte på, fick han fram. Grannar och välbärgade som ni är båda två och allting.

— Då har ni nog trott fel, svarade Halvar och vände sig ner mot sitt arbete.

Något ont och fult glimmade till i Per Iljassons blick. Hans läppar rörde sig men det han hade på tungan slank ner igen. Utan att säga adjö gick han tillbaka hem utan att gå in till Johannesson.

Elna var i lagårn då han kom in. Och det var tur, Johanna sov. Per Iljassons blick fastnade på ett obrutet brev som låg på bordet. Han tog upp det, vände på det och såg att det var adresserat till honom. Det var från Tomas.

Per Iljasson sökte fram glasögonen, sjönk ner på en stol och började läsa brevet. Han läste sakta och grundligt. Så flög han upp som stucken av en geting.

— Ett sånt spektakel! for han ut.

Johanna vaknade ur sin dvala, satte sig halvt men lade sig åter med ett plågat uttryck. Reumatismen ansatte henne.

— Vad är det? frågade hon med pipig och jämmerlig röst.

— Jo, kan du tänka dej! Här skriver Tomas att han inte kommer hem då tiden är ute. Han har fått plats i stan. Och så har han panna att på samma gång förebrå mej för både det ena och det andra. Liksom jag inte har slitit och trälät i mitt anletes svett för honom. Jo, det är tacken man får! Han rev åt sig mössan och stövlade ut. Dörrn slog hårt igen efter honom.

— Hå hå ja ja! suckade Johanna undergivet. Hon både förstod och inte förstod vad det var fråga om.

Hela dagen högg Per Iljasson hässjevirke i skogen. Han hade ingen mat med sig. Och han kände sig inte hungrig. Som ett rasande vilddjur gick han löst på virket, fällde, barkade och kvistade. Hans sinne var i uppror. Hela hans finurliga föreställningsvärld låg i spillror. Allt var upp och ner. Vilken svår synd hade han egentligen begått eftersom han skulle bli straffad så?

(Forts. å sid. 14)

KAFFE

— Ska vi inte få köpa kaffe fritt, snart igen? Nu när det ju i alla fall är fred igen.

Så låter det lite varstans nu. Den kära kaffebönan är kanske — tillsammans med tobaken — den ransonerade vara som man mest av allt längtat efter under krigsåren. Och som man fortfarande längtar efter. Den dag herr Kollberg släpper kaffet fritt i Sverige igen kommer kaffehurrorna säkerligen att puttra dagen lång.

Och i väntan på denna härliga dag erinrar man sig att man en gång, det var en hel del år sedan nu, läste i tidningarna om hur man i Brasilien eldade med kaffe. Redan då tyckte man att det var rysligt. Tänka sig, elda upp de rara kaffebönnorna . . . Nu tycker man att det är som en saga från "de lyckliga åren", d. v. s. från den där tiden då man inte trodde på olyckskorparnas påståenden att kriget än en gång skulle dra fram över gamla ärriga Tellus.

Meddelandena om att man brände kaffe i Brasilien var ett av de många bevisen på att det inte var så riktigt ställt med världens välmåga som man skulle kunna tro. Det var beviset för att den kapitalsvaga världen inte hade råd att betala de dyra frakterna för det billiga kaffet. Det är nämligen Brasiliens tragedi att dess kaffe är billigt. Vid en världskris med dess allmänna prissänkning blir kaffet alldeles för billigt för att inkomsterna skall kunna täcka framställnings- och transportkostnader.

Och då, i den rådande paniken, tillgrepp man det mest desperata sättet att försöka höja kaffepriset. Tusentals ton kaffe brändes, stjälpes i havet eller användes att elda lokomotiv och ångbåtar med.

Medan Brasiliens kaffeodling stod inför en katastrof höll redan ett annat kaffedistrikt på att växa upp på andra sidan havet. Det var i Angola i Portugisiska Västafrika. Odlingar fanns där redan före förra kriget men de fick, liksom så mycket annat av kulturens odlingar förfalla under de fyra krigsåren.

Återhämtningsarbetet tog lång tid men innebar också en

Kaffebusken skyddas mot den starka solen med en basthylsa,

fullständig omorganisation av odling. Vad som då fanns kvar av de gammalmodiga plantagerna för billigt kaffe sköttes av infödda, som fick avsättning av sitt kaffe endast inom det egna landet. De för export avsedda, dyrare kaffesorterna däremot, som började odlas omedelbart efter förra kriget, räddade distriktet från ruin under depressionen. Man kom därvid underfund med att det endast är verkligt kvalitetskaffe som kan göra en nutida kaffeplantage verkligt räntabel.

Man lade an på arabiskt kaffe av bästa sort och det visade sig snart att den arabiska kaffebusken trivdes lika bra här som i sitt hemland. Verkliga storplantager fanns det inte många i Angola. Det var också en av anledningarna till att världskrisen inte förorsakade någon katastrof där. Det fanns inget centralt storkapital, som kom i fara, när kaffepriserna plötsligt började sjunka, utan en mängd småföretagare och nyodlare som fick sina inkomster en smula minskade.

Kaffeodlarens lott är arbete och åter arbete och för att ge riktigt gott resultat måste mycken omsorg nedläggas. Varje liten buske planteras i en grop, som utfyllts med god matjord. Plantorna täckas sedan med en toppformig huva av halm, som skyddar dem från att bli uttorkade av solen tills de växt sig tillräckligt kraftiga. Någon skörd är inte att tänka på de första

Kaffebusken planteras.

Per Iljassons bekymmer

(Forts. fr. sid. 12)

Efterhand tog hungern och tröttheten ut sin rätt. Han möjade av. Då han i kvällningen gick hemåt hade raseriet efterträtts av en bitter men maktlös resignation.

Tomas skulle stanna i stan. Halvar tänkte förlova sig med Anna Stenlund. Elna och Elof småtisslade bak hans rygg. Gumman låg sjuk. Och själv var han gammal. Hur skulle det gå med gården

Det var en slagen och förkrossad Per Iljasson som denna kväll klev över tröskeln och satte sig vid grötfatet.

Han sneglade lömskt åt Johanna. Hon låg nersjunken i sängen och stirrade mot taket med halvslutna ögon. Från henne gled hans blick till Elna. Hon stod med ryggen mot honom, sysselsatt med separeringen. Utan att vänta tills hon vände sig om koncentrerade han sin blick på grötfatet. Något tungt och oroligt molade i hans bröst. Han visste inte riktigt vad det var. Och han ville inte veta det. Han bara åt. Teg och åt.

Senare på kvällen, då han hörde att Elna smög sig ut, förstod han att Elof Jansson väntade på henne någonstans. Utan att se efter om det var så klädde han av sig och lade sig. Med sammanbitna tänder låg han och ältade sina problem. En yngre karl måste till gården, den saken var ofrånkomlig. Skulle det bli den där fattiglappen? Det såg inte bättre ut. Per Iljasson svalde något osynligt, något som var beskt och vedervärdigt och som han skulle få svårt att smälta. Så vände han sig mot väggen och somnade.

ären och om inte plantageägaren föredrar att för dyra pengar leva på inköpta livsmedel, ägnar han den överflödiga tiden åt att skaffa sig ett litet jordbruk med grönsaksträdgård och småboskap.

Ett par år gamla börja kaffebuskarna blomma. De vita små buketterna i bladveckan sprida starka väldoftar vida omkring fälten; men blommorna plockas bort innan de hunnit sätta frukt. Först på fjärde året kan man skörda fullgott kaffe. Då är kaffebuskarna ännu mera dekorativa med de klarröda frukterna som tjocka kolvar utefter de bärande grenarna.

De infödda arbetarna samla kaffet ungefär som vingårdsarbetarna i Europa samla in höstens druvskörd. I stora korgar föras de klarröda bären till rensningsmaskinerna. Förr torkades bären för att skalas i den tropiska torrperiodens heta solsken. Numera läggs de direkt i en skalningsmaskin, där fruktköttet korttages, ty det är endast själva fröna, vad vi kalla kaffebönor, som man använder. Efter skalningen återstår dock en del fruktkött och den dubbla fröhinna, som måste borttagas. Därför låter man skörden ligga och jäsa ett par dagar i stora kar, varpå resterna av fruktkött kan sköljas bort. Bönorna tröskas därefter för att bli kvitt den yttre pergamentartade fröhinnan. Återstår så endast ett tunt, silverskimrande skal, som på de allra billigaste kaffesorterna brukar lämnas kvar. Det dyra arabiska kaffet rensas noggrannare än annat. Man använder en särskild maskin, som slipar av även denna hinna.

Därefter vidtar någonting som vi kaffedrickare förmodligen har svårt att tänka oss. Kaffet rensas och sorteras för hand innan det packas i balar. Nämnas kan att den verkligt fina arabiska mokkan ytterst sällan kommer utanför sitt hemland, där den mestadels helt och hållet förbrukas.

Trasiga och på något sätt angripna bönor säljas för mycket lågt pris och bruka fraktas av fartyg som annars skulle få gå tomma till sina hemland. Denna avfallsprodukt vandrar en

JAG HAR ROPAT...

*Jag har ropat så många gånger,
— men ingen har svarat än,
man förstår inte Angestens sånger,
ty få är i släktskap med dem.*

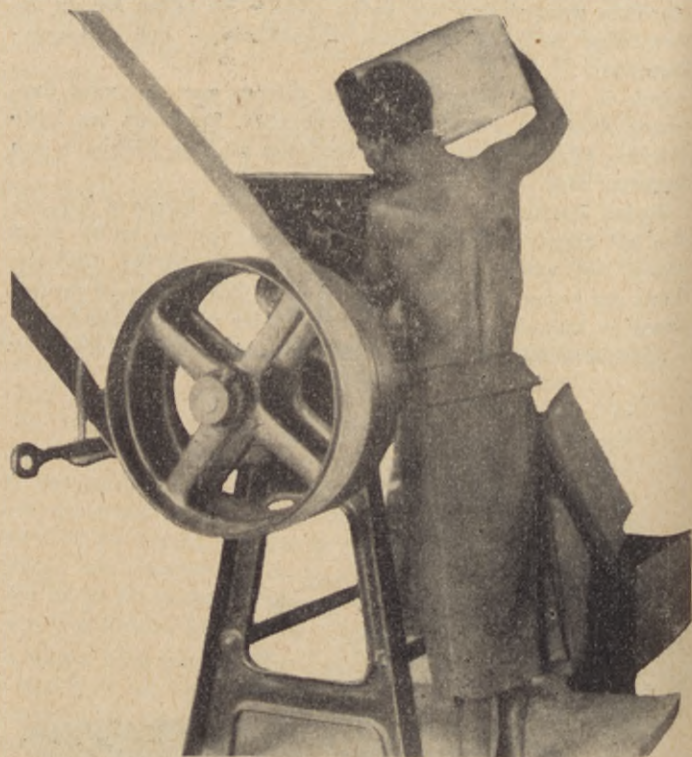
*Med darrande hopkrupet hjärta,
har jag bävande bönfallt om ro,
men mitt blod blöder ut i en smärta,
där ej skälvande gömsle ger bo.*

*Nej, själen har fladdrat så länge,
att Angesten fått den i grepp,
från det vitaste snödroppehänge,
har den blivit en svartsmyclekläpp.*

*Det är den stolta Orons Moder,
som strör gråt i människan,
be till henne sorgebroder,
att få vara hel och sann.*

*Gå så långt och djupt i smärta,
— att domnad söker varje lem,
då får Du Dig ett härdat hjärta,
och lättare att hitta hem.*

GUNNI WIKSTRÖM.

Kaffefrukterna skalas i en specialmaskin.

lustig kretsgång. I rensningsverken utskiljes den som oanvändbar, men de europeiska kafferosterierna köpa upp den igen för att dryga ut billigare kaffesorter.

Evald J. Voitk:

VÄDERKVARNARNA PÅ LÖUKAA

När vårvindarna brutit upp Östersjöns istäcke och vindilarna krusa havsytan har vanligen snön redan smält på uddarna och öarna. På den stora öppna slätten på Dagö ser man då stora svarta fläckar, så att ön på avstånd ser ut som en brokig ko. För var dag som går blir det fler fläckar. Då snön och isen smälter i sumpmarkerna, kokar det i jorden som i en gryta med gröt. Endast några gamla kvarnvingar, svarta av ålder och röta, höja sig över dimman. Ända till denna dag stå nio gamla väderkvarnar kvar här på Löukaaslätten, alla mer eller mindre härjade av tidens framfart.

Ingen vet annat än att det gått minst en mansålder sedan dessa kvarnar senast malde någon mald — kvarnarna ha stått där som förfallna minnesmärken, i vilka stormen rycker

spökligt i de lossnade bräderna. Ingen har brytt sig om att reparera kvarnarna och ingen har byggt nya i deras ställe. Ingen människa har heller bosatt sig på den stora Löukaaslätten med väderkvarnarna, dit man för övrigt hellre går om dagarna än sent på kvällen. Endast under varma dagar för befolkningen ner sina får för att beta av det magra gräset.

Sedan gammalt komma endast herdarna ner till slätten, ty man kan aldrig vara säker på vad som kan hända i dess moras och träsk. Dessa herdar kunna än i dag berätta om en herdeflicka på Dagö, smedsdottern Ingel. Då hon en dag ensam vallade sina får där, drev vinden upp en eka mot stranden. Till en början trodde hon att den var tom, ty ingen satt på toften. Ingel sprang för att se närmare på ekan, och då varseblev hon först en åra på toften och så en man, som låg på trallarna och gned sömnen ur ögonen. Han var svart av sot i ansiktet och mössan hade glidit av hans lockiga huvud ned på båtens botten. Trasor skylde hans kraftiga lemmar. Då han fick syn på flickan, reste han sig upp och började ett ansträngt samtal med henne. Han var sjöman, hemma i Kabli, en hamn i Livland. Det fartyg, som han haft hyra på, hade brunnit upp på havet. Hans kläder var svedda och han stod halv naken framför den unga flickan.

Efter att ha pratat en stund med flickan, tog sjömannen varsamt ett knyte från båtbottnen och sade i det han hoppade i land: "Här må du ro jag har någonting." Hans blick när han såg flickan i ögonen var så intensiv och brännande, att hon ryste. Hon blev rädd och glömde aldeles sina får och sprang hem.

Fiskarbyn i närheten av Löukaa ligger liksom instängd i ett musselskal. Ve den främling, som försökte se in genom springan i skalet, och ve den bybo, som vågade sig för långt utanför musselskalet — längre än vad man i byn ansåg vara tillåtet.

Smedens dotter hade gått för långt utanför gränserna och hade råkat i hela byns onåd. Den glada flickans trallande hade förbytts i gråt och sorg, ty den ilanddrivne sjömannen hade försvunnit utan att lämna ett spår efter sig. En solig dag kunde man se den ljushåriga flickan sorgset vandra ned mot Löukaaslätten. Det var inte för nöjes skull hon gick dit ned. Hade hon förbrutit sig värre, hade nog också bymoralen krävt, att hon skulle försvinna i moraset, där så många olyckliga förr hade slutat sina dagar, för att byn

skulle bevaras ren. Men det hade också funnits sådana, som inte brydde sig om byns stränga seder, utan försvunnit till någon annan plats. Kanske hade också Ingel kunnat träda fel under sin vandring, om hon inte ännu en gång hade träffat den främmande sjömannen, med vilken hon denna dag återvände till byn.

De gick tillsammans till smedens hus, som reste sig som en borg i utkanten av byn. Där kom det till ett långt och allvarligt samtal mellan sjömannen och smeden Lemme, Ingels far. Samtalet slutade med att smeden och sjömannen tillsammans gick ned till Löukaaslätten.

— Vem äger detta land? frågade främlingen.

— Ingen, svarade smeden. Ingen bryr sig om det.

— Men jag bryr mig om det, sade sjömannen då. Hur mal man förresten säden här? frågade han.

— Med handkvarn, sade smeden.

— Hädanefter kommer man att ha andra seder och bönderna komma att mala i väderkvarnar liksom i Sverige, försäkrade främlingen.

De båda männen samtalade länge om var man skulle bygga väderkvarnarna, som skulle mala mjölet så att det blev fint som snus.

När isen åter lade sig över sunden, började man släpa byggnadsmaterial till Löukaaslätten. Följande vår, före snösmältningen, voro timmermännen där, och fram mot sommaren reste sig de första, märkvärdiga väderkvarnarna mot skyn. Vid sin ässja stod smeden Lemme och smidde dag och natt spikar och andra förnödenheter för kvarnarna. De som ville kunde få arbeta på byggena. De andra fick stå och se på. Och det gjorde man, ty något liknande hade man aldrig sett tidigare. Då skörden var bärgad, kommo de första byborna en smula undrande och skygga för att se, hur kvarnarna malde. Småningom vände man sig vid dem, och då det första brödet av det fina mjölet var bakat, kom man allt oftare till kvarnarna. Det kom folk fjärran ifrån, och Ingel sprang glatt och visade vägen till Löukaa. Hon ansåg sig vara en viktig person här, och det var hon verkligen, ty den av alla avundade främlingen gifte sig med henne till jul.

Följande sommar, då smeden Lemmes dotter Ingel och Tuomas — så hette mjölnaren — hade varit gifta i ett halvt år, byggdes två kvarnar till. På det viset hade Löukaa sju kvarnar. I grannbyarna lovade man komma med hela skeppslaster säd för att malas. Tuomas var som en okrönt kung i byn, vars göranden och låtanden alla kände till, och Ingel var hans drottning, som alla avundades. Främlingen hade haft rikedomar i sitt knyte och underliga ting, med vilka man kunde åstadkomma mycket. Smeden själv hade varit misstrogen beträffande Tuomas' planer och hade även ångrat, att hans enda dotters öde knutits till denne okände man, i vars hjärta ännu ingen lyckats titta in. Lemme, smeden, hade aldrig litat till något annat än sina egna händers arbete och den lycka det hade skänkt honom. Den föreföll kanske obetydlig i jämförelse med den lycka, som hade kommit dottern till del, men i alla fall tycktes den honom säkrare.

— — —

För varje höst som gick, blev mjölnaren Tuomas på Löukaaslätten allt rikare. Nio kvarnar snurrade där. Men mjölnaren själv hade på sistone blivit så dyster och det var som om något okänt hade tryckt honom, något som blev svårare att bära för varje år som gick och som var omöjligt att bli fri från.

— Om inte allt detta hade varit, hade livet varit värt att leva, hade Ingel hört Tuomas muttra för sig själv. Hon hade då velat få rent besked av mannen, men Tuomas hade blivit förargad och förbjudit henne att blanda sig i hans angelägenheter. För första gången insåg nu också Ingel obeständigheten i sin lycka, ty allt vad den främmande mannen givit henne av gåvor och rikedomar, föreföll henne tomt, som om det inte hade något verkligt värde. Nu mindes också Ingel för första gången på länge de blickar, som hon för flera år sedan fått av Toivo, båtbyggaren. Han hade sett så bedjande på henne, hans blickar tycktes nu Ingel så avlägsna och oåtkomliga, att hon inte kunde tro, att de varit verklighet en gång. Och i alla fall bodde Toivo i samma by som hon. Men byn och allt det andra hade i Ingels föreställning blivit ett fjärran sagoland, dit man ej kunde återvända, även om man bott där förr. Ingel kände sig som en avbruten blomma, som vissnar i en fin lerkruka.

Hon undrade vad det kunde vara, som tyngde Tuomas, ty på hösten blev han allt dystrare. Han tömde allt snabbare och grundligare de ölkaggar, som bönderna hade med sig, då de kommo för att få säden mald. Då han om kvällarna kom hem från kvarnslätten, raglade han och skrämdade råa och oanständiga sjömansvisor, så att man helst undvek honom, om man mötte honom på vägen.

En höst, då man åter malde höstrågen i kvarnarna, drack Tuomas mycket brännvin tillsammans med sina karlar och lät kvarnarna gå trots att det var åska. — Låt bli att bullra där oppé, skrek Tuomas till Gud. Snart är jag lika rik som du. Vi ska se, om du nästa år kan få fram så mycket gröda, som jag hinner mala i mina kvarnar.

Byborna förskräcktes av sådana händelser och började undvika Tuomas. De uppmanade honom att stanna kvarnarna innan ovädret brakade löst, så att de inte skulle förstöras. Men Tuomas lyssnade inte till råd. Han var en allsmäktig herre och han lät kvarnarna snurra, tills stormen slet sönder några vingar och förde andra med sig långt ut till havs. Medan stormbyarna rasade, sprang byborna bort från Löukaa allt vad de orkade. Tuomas stannade kvar där ensam. Han drack och trätte med Gud.

Men han återvände aldrig till byn. Då stormen hade tedarrat hittade man i ett av de djupaste morasen hans hatt. Mjölnaren Tuomas var och förblev försvunnen. Ingen så mycket som rörde vid hans kvarnar efter detta. Inte ens tidens tand har kunnat rå på dem fram till denna dag, och i stormiga nätter höra de, som kunna höra, Tuomas' rop på hjälp i hans vanmäktiga nöd.

Kort efter olyckan med Tuomas fick Ingel en efterlysning på sin man från Livlands grevskaps stormästare. Det hade nämligen kommit fram, att Tuomas hade stulit av Hansaköpmännens guld och för att dölja sitt brott hade han bränt sitt skepp "Brigita". Dess skrov hade brunnit så snabbt, att Tuomas själv med knapp nöd hade räddat sig i den enda livbåten. På detta sätt hade alltså Tuomas kommit över de rikedomar, som han hade med sig till det glest bebyggda Dagö. Ingel teg om allt detta. Det kom väl inte henne vid, att främmande män jagade efter en främmande man. Från denna dag var åter den gamle smeden Lemmes hus Ingels hem. Det hus, som Tuomas byggt på främmande vis, var klart och tilltalande, brann en stormig natt ned till grunden. Ingel hade själv satt eld på det för att befria byn från allt detta, som hon själv inte kunde frigöra sig från.

Allan Eriksson:

Idag lyser solen på vår balkong.

Det är en stor och präktig balkong och det är en varm och skön sol, en brittsommarsol. Vi har ofta sett den här balkongen, vi har sett den då vi cyklat över Västerbron och vi har sagt oss, att det är en präktig balkong. Vi har sett människor sitta där i trista sjukhuskläder och vi har tänkt, att det är skönt för de sjuka att ha så fin balkong att vara på då solen skiner.

Idag sitter vi här på balkongen, alla vi som kan sitta, de andra ligger. Man har rullat ut sängarna och även de svåraste fallen kan idag se ut över det vackra koloniområdet, som breder ut sej på den bergknalliga sluttningen mellan nödbostäderna från förra kriget och Lindhagensgatan. Vi tycker alla att allt är mycket vackert. Det var fler färger i somras, men de var kanske inte vackrare än nu. Det är mest rött och gult i täpporna nu. Nödbostäderna är också röda och runt dem växer blommor i otal. Även det förefaller behagligt för ögat att skåda. Kåkarna där på krönet lär dock inte vara lika trevliga invändigt har vi hört säjas här på balkongen.

På Lindhagensgatan rullar de röda bussarna dagen i ända i en oändlig rad till och från bussgaragen. Garagen ser ut som väldiga hangarer härifrån.

Men vi ser mycket mer än det närmaste grannskapet här. Vi ser Västerbron, ja vi ser en god del av Söder, vi ser flera brommasamhällen, Essingen och Fredhäll.

När det skymmer tänder man signalljusen vid Bromma och de röda ljusen på radiomasterna i Spånga.

Vi ser allt detta och mycket annat som hör till den yttre världen och som av de flesta anses vara den bättre. Över våra huvuden surrar flygmaskinerna dag och natt — surrar förresten, de dånar fram, oftast på mycket låg höjd, de kastar sej ned bland funkismastodonterna i väster där någonstans i djupet flygfälten ligger.

I allt detta har vi dock ingen del här på balkongen. Den

världen är inte vår och blir det kanske aldrig. Det är en fråga som sysselsätter oss mycket. Ska vi en gång bli såpass återställda att vi en gång kan cykla där över Västerbron strax efter fem — på väg från vårt arbete? Ska vi återigen få se denna utmärkta balkong på avstånd? Det skulle vara oss kärt.

Det är en underlig samling människor här på balkongen. Vi är inga underliga människor, det var inte så jag menade. Men vi är människor som inte skulle träffas om vi tillhörde dem som nu cyklar över Västerbron på väg från sitt arbete eller fyller spårvagnarna som rullar ut mot förstädena.

Jag tänker på detta när jag hör fönsterputsaren sitta och tala barnförlamningslatin med kungliga revisorn. Vi har alla ett fullt naturligt intresse för barnförlamning och vi läser böcker och artiklar i ämnet, och vi delger varandra våra synpunkter och åsikter. Vi lever för virus och kontrakturer, vi tar ställning för och emot kennymetoden och vi undrar om det ändå inte finns något medel som kunde ändra kroppens kemiska process därhän, att den även förnyade nervceller, de enda celler den vägrar att förnya och de celler till på köpet som vi skulle ha det allra största intresse av att de förnyades. Ja, vi är sakkunniga. Men man — och det inte minst vi här på balkongen — vet ytterst lite om barnförlamning.

Vi vet mer än de flesta. Vi sitter i våra rullstolar och undrar om vi någonsin mera skall kunna använda benen att gå med.

Jag sticker fram en tändsticka till den värnpliktige sergeanten, han tar emot den och tänder sin snugga. Jag vet vilket hans problem är. Han är — var? — chaufför i det civila. Efter tre månaders sjukdom blir han muck, det militära har ingenting mer med honom att göra. Än så länge har hans hustru och sexårige son hans lön att leva av. Men snart har tre månader gått. Han är en inbunden natur och har svårt att delta i våra makabra skämt — han har ingen

förståelse för en stilla fråga om vad inträdet i invalidföreningen kostar, han drar inte på munnen, när brandmannen, som firar ettårsjubileum på sjukhuset i dagarna, kommer ynkligt stapplande på ett par kryckor och säger:

— Tja. Har ni tur är ni lika bra som jag om ett år. Allt tar sin tid.

Nej, han gräver ner sej i sitt problem. Han är en tungsint man och har det svårare än de flesta.

De flesta här är helt beroende av full vitalitet i lemmarna. Och de flesta kommer icke att återfå denna vitalitet. En gång skall de gå ut för att lära sej något nytt — lära sej ett nytt sätt att tjäna sitt och de sinas bröd. Några skall komma att räknas till de partiellt arbetsförs kategori. Dem är det synd om.

Av allt tal som hörs här på balkongen märker man dock ingenting utav detta. Här skrattas och här skämtas — kanske mer än vanligt. Och det är ju i sin ordning, även om sergeanten är av en annan mening. Humorn är ett vapen och därför har problemlösa människor i regel ingen humor.

Vi talar om allting här som i vilket annat sällskap som helst. Men vi återkommer alltid till ett och detsamma.

Idag har det kommit en ny. Han ligger i sin säng här på balkongen. På epidemisjukhuset hade han givetvis frågat dem hur lång tid de trodde det skulle dröja innan han blev bra. Den frågan har vi alla ställt inte en, men många gånger och fått lika många som skiftande svar. Innehållet i svaren har dock varit, att man fick räkna med att det tog sin tid. Han är ny den här gossen och tror alltjämt, att han skall bli frisk på ett par, tre månader. Från början trodde han nog, att det skulle gå ännu fortare, men långsamt har han blivit förberedd på att det kommer att ta tid. Nu tror han alltså på några månader ytterligare. Han ligger i sin säng och röker. I sin bästa hand håller han cigarretten. Det är en lagom ansträngande sysselsättning för en icke fullt förlamad arm. Han ser ut över koloniområdet och frågar den som vill svara:

— Jag undrar just hur länge man skall behöva ligga här?

Det blir så tyst på balkongen. Den unga norska frun i rullstolen — hon som skall ha en liten i nästa månad, avbryter sitt samtal med statsagronomen och går helt upp i sin babystickning. Agronomen ser mot himlen och drar långa fundersamma bloss på sin pipa. Alla tiger. Till sist säger någon:

— Man räknar med att förbättringar kan ske ända upp till sjätte året.

— Så länge ska man väl i alla fall inte behöva ligga?

— Naturligtvis inte, svaras det, och så har den unge mannen förberetts ytterligare på en lång sjukhusejour. Han vet att han kan hoppas på förbättring ända till sjätte året har gått, men han vet också att han inte ska bli liggande här så länge. Men hur länge? Det vet ingen. Det är så olika med det. En sak vet man dock — det går inte fort. Det går långsamt men osäkert, som brandmannen brukar säga. Föredetta brandmannen skulle jag väl ha sagt, ty har han inte blivit bättre än han är nu på ett år, då kan man tämligen säkert säga, att han aldrig mer skall klättra i brandstegar i vart fall.

Före lagerarbetaren är nu så där tämligen bra om man betänker hur dålig han var för elva månader sen. Då måste han ha hjälp med att sluta ögonlocken när han skulle somna och likaledes måste någon öppna dem åt honom på morgonen. Han kunde heller inte röra så mycket som ett finger eller en tå. Nu går han utan kryckor och utan käppar. Här

på släta golvet vill säga. Det ser inte så illa ut när han går, men ack! hur var det inte i förra veckan då han kom lunskande i korridoren och någon oförsiktigt öppnade balkongdörren och en vindil svepte fram i korridoren — plask! låg förre lagerarbetaren där med blodig näsa. Det är ju inte så gott då man inte kan ta för sej med händerna. Då skratade alla som såg störtdykningen. Vi är inte känsliga på den punkten. Vi ser sånt mest varje dag och det är bland det roligaste vi har. Det är nämligen något löjligt i att snubbla på en tändsticka till exempel. Längre sedan är det ju inte då vi var friska än att vi har sinne för detta. En liten, liten tändsticka kan vara ett allvarligt hinder för en barnför-lammningspatient, en vindpust är en farlig sak, en dörr med automatisk stängning har varit mångens fall. Här om någonsin gäller ordspråket: Lite tuva stjälper ofta stort lass.

Det är sant att vi pratade om samma saker här på balkongen som vi pratade om innan vi kom att sammanföras. Men det är också sant att vi med oro ser ut över staden som ligger så vacker för våra fötter. Den representerar en värld som vi lämnat och som vi antagligen inte skall återvända till. Visst skall vi en gång byta ut sjukhusdräkten, som är så snarlik fångdräkten, mot vanliga civila kläder. Visst skall vi röra oss på ett eller annat sätt därute i vimlet.

Men som vad... Det är den frågan som sysselsätter oss mest — och som vi talar minst om. Som vanliga människor ska vi inte återvända — inte vi här på balkongen. Vi tillhör inte den procenten i de statistiska tabellerna. De procent som utan men går igenom sjukdomen är inte församlade här på balkongen.

— Kommer man någonsin att bli riktigt som förut? frågar nykomlingen i sängen.

— De avgjort flesta eller omkring åttio procent blir fullt återställda, tröstar brandmannen och är likväl gammal nog här på balkongen för att veta, att han använder statistik som inte är tillämplig på oss, utan som gäller barnför-lamning i allmänhet.

På den repliken blir det återigen tyst ett ögonblick och vi ägnar oss alla åt den underbara utsikten. Vi betraktar solen som hänger på taken i Abrahamsberg. Det är en vacker sol och den färgar himlen röd.

Vi tänker var och en på vårt. Kanske tänker några av oss — alldeles säkert tänker några av oss — på våra kvinnor. På våra unga kvinnor som tappert står vid vår sida, som är allt för oss och som skänker oss så mycken glädje och så mycket hopp. Kanske tänker vi då: Hur länge ska vi kunna behålla våra kvinnor? Vi kan inte låta bli att tänka på det och tanken plågar oss. Vi ska återvända till den världen som rör sej där på avstånd, den världen som representeras av de myllrande människomassorna på Västerbron.

Och just då berättar någon en rolig historia och vi förenas alla i ett skallande skratt. Också nykomlingen i sängen skrattar med och erinrar sej själv en god historia. Det ena skrattet avlöser det andra och just då säger fru Bengtsson:

— I morse märkte jag, att jag kunde röra högra foten en liten aning.

Och det tycker vi alla var mycket roligt, men tänker samtidigt att — varför var det inte hos mej som en ny rörelse märktes i dag på morronen. Och ändå går det framåt för oss alla. Det går långsamt men osäkert framåt

(Forts. å sid 24)

Willy Walfridsson:

GUBBEN KRANT på "GAMLA KRISTIANIA"

Vad som först fäste vår uppmärksamhet vid gubben Krant var den lustiga skylten över hans affär. Den var tillräckligt unik för att väcka nyfikenhet även i kvarteren kring det mångomskrivna Skipper straat, där kaféerna Sundsvall, Växjö, Nya Göteborg och vad allt de hette, redan fyllt sin uppgift att väcka hemlängtan och lockat oss inom för ett kallt konstaterande av att det enda svenska, som hörde ihop med ställena, var namnen medan innehavarna över lag utgjordes av — greker! Gubben Krants affärsskylt var så tillvida sympatisk, som den genast visade att ägaren inte hade någon närmare kännedom om vårt land. Under skylten ståtade nämligen en valhänt målad svensk flagga med unionsmärket i hörnet. På den tiden gubben Krant gästade Skandinavien hade unionen Sverige-Norge ännu ägt bestånd och den gjorde fortfarande så i hans föreställning, en föreställning som vi inte ansåg oss ha hjärta att ta honom ur.

Vi hade kommit med båt från Esbjerg, ett av åren närmast före krigsutbrottet och installerat oss på ett litet hotell vid en gata bakom Avenue d'Italia. Vår reskassa var inte av det stabilaste slaget; remissorna hemifrån lät vänta på sig och denna

morgon satt vi alltså på hotellrummet och grubblade över hur vi skulle kunna skaffa pengar för dagen. Det var sommar och mitt i juni. Solen sken och genom det vidöppna rumsfönstret trängde musiken från det två kilometer långa tivoli, som slagit upp sina tält mitt ute i Avenue d'Italia upp till oss. Vi hade fördjupat oss i telefonkatalogen och våra blickar föll på skrivmaskinerna, som stod på ett bord. Två skrivmaskiner kunde vara i överdådigaste laget, tänkte vi, och erinrade oss den omdiskuterade inrättning hemma, som kallas pantbank. Barmhärtighetstjänsten, hette den här. Vi antecknade adressen till Antwerpens enda kommunala "Barmhärtighetstjänst" och stod en stund senare framför en disk, inne i en skum och dammig lokal.

— Finns det kvitto på att maskinen är betald? frågade tjänstemannen, i det han sorgfälligt betraktade skrivmaskinen.

Skrivmaskinen var betald men beviset, — kvittot, — låg i skrivbordslådan i stugan hemma i Tumba. Vi försökte förklara vår belägenhet, men mannen bara log ett litet leende och vände sig till nästa kund. Vi gick ut i det gassande solskenet. Ett tidningsbud strök förbi, tutande i trumpeteten, som ingick i tidningsbudens utrustning och i gathörnet stod en gumma och sålde "pommes frite" i strutar med salt till. Konsulatet borta vid Avenue de France var stängt så här dags, erinrade vi oss, i det vi sorgmodigt knogade hem till hotellrummet. I morgon, tänkte vi optimistiskt, måste det komma pengar. Alltså gällde det att slå ihjäl denna dag och åtminstone de närmast följande timmarna skulle säkert bli dryga nog. Senare kunde vi titta in på svenska kyrkan, läsa svenska tidningar och ta ett parti schack, eller prata "hamnar och hav" med de sjömän, som i väntan på hyra troget tittade in där om kvällarna.

Vi letade fram kameran ur bagaget och gav oss ut på en liten fotograferingstripp. Vi kom fram till Königin Astrids Platz och centralstationen, som vi bådadera redan förevigat på filmen. Vi fortsatte in i judekvarteren bakom centralen. Vi gick över till l'Ancien Canal, där det hölls loppmarknader om söndagarna och vi kom in på rue Mehr, Antwerpens affärsgata, med katedralen och skyskrapan, Europas högsta byggnad. Vi drev neråt mot hamnkvarteren. Pansarkryssaren "Gotland", som nys gästade Antwerpen, under sin jungfru- och uppvisningsturné mellan främmande hamnar, hade lättat ankar och försvunnit. Vi vek in på Skipper straat, förbi kafé Broadway och förirrade oss in på en tvärgata. Plötsligt upptäckte vi en enkel glasskylt över ett bodfönster. Svenska flaggan med unionsmärket och över denna orden: "Gamla Kristiania".

Stället föreföll oss alltför frestande för att vi skulle kunna passera. Vi stannade framför fönstret. Det skilde sig knappast från skyltfönstren till kommissionsaffärerna i gamla stan hemma i Stockholm. Blåstall och grovskor, plånböcker, cigarrettetuier, strumpor och underkläder låg huller om buller innanför rutan. Vi steg uppför trappan och in i butiken. En liten man kom hjulande emot oss, gned sina händer och bockade och såg på oss med milda, bruna ögon.

— De är skandinaver . . . svensk? frågade han på den underliga rotväliska, som efter vad vi sedermera upptäckte gick under benämningen "skandinav" har i Antwerpens bullrande sjömanskvarter. De vil köbe den lille sak? Jaja. De er svensk?

Sedan vi bekräftat att vi var svenskar sken den lille mannen upp. Hans ansikte blev soligt och glatt.

— Sverrig är dejligt, sa han. Jeg kom til Sverrig 1901. Jeg hade femten kråner. Jeg fick mat og logi og pengar over. Sverrig är ett dejligt land.

På en gång hade han glömt att språka affärer och försjunkit i funderingar, som tydligen rörde sig kring minnen förankrade långt tillbaka i tiden. Efter en stund började han berätta om sig själv. Han var född i Polen och hade via Sverige och Norge kommit till Antwerpen för trettio år sedan. Här drev han en liten sjömansekipering och han brukade vanka omkring på båtarna, framför allt de skandinaviska, och bjuda ut sina varor till sjömännen direkt.

— De ska ikke tro det är så morsamt alle ganger, sa han. Det är svært lang vej. Malmiskiberne lægger til ude i Sibiria-docks. Dit är omtrent milen eller mer.

Vi stod och pratade med honom en stund och vi råkade nämna "Barmhärtighetstjänsten". Han kastade en blick på kameran vår och började smussa i sitt kassaskrin.

— De har ikke spist? sa han. Här är tjuge francs. De må gå og spise. De må deponere kameran här.

Två dar senare löste vi ut kameran. Vi frågade vad han skulle ha för hjälpen.

— Jeg vil slett ikke ha någet, sa han. Kan jeg gøre et menneske en tjenst. De må kjøbe den lille sak.

Besöket blev inte vårt enda hos gubben Krant. Varje gång vi styrde kosan neråt hamnkvarteren tittade vi inom i "Gamla Kristiania". Krant satte tydligen stort värde på besöken och blev allt hjärtligare och språksammaré för varje gång vi kom. Hans längtan till Skandinavien var gripande och de tårar, som fuktade hans ögonvrår när han talade om Stockholm och Kristiania, var långt ifrån några krokodiltårar. Själv önskade han ingenting högre än att få slå sig ner i Skandinavien för framtiden. Han yisade ofta ett svarsbrev från svenska utrikesdepartementet, där han förhört sig om möjligheterna att erhålla uppehållstillstånd och medborgarskap i Sverige. Trots de trettio åren i Belgien var han fortfarande polsk medborgare.

— Men min kone vil ikke høre slikt en snakk, sa han sorgmodigt. Hun er føtt i Malmö, men hun har en doter som är giftet här. Min kone vil stanne. Jeg æger nu ogsaa dette hus . . .

Huset var i likhet med de flesta husen vid gatan ett litet enfamiljshus. Tydligt var emellertid att Krant stod sig ganska gott efter landets begrepp. Han var bara en drömmare med reslusten i blodet av affärerna tvingad till ett liv i stillhet. Så mycket märkligare syntes honom därför hans ungdoms färder, då han nu satt och skådade dem genom minnenas förklarande skimmer.

— De må rejse til Italien, sa han ofta. Ikke til Paris. Jeg husker når jeg tænkt rejse til Palestina en gang. Jeg hade ingen visum dit. Jeg reiste i alle fall. Jeg kom til Paris en søndagsotta. De tømde latrinerne når jeg kom. De må ikke stanne i Paris. Jeg kom til Italien og där måste jeg stanne för visumen. Jag gikk til politit, för jeg vilde ikke tære på rese-kassen. Jeg fikk mat og losji i en sal stor som en have, og med lakan rene som gull. Det kostet ingenting. Jeg fikk ingen visum. Jeg reiste tilbake igen. Jeg fikk biljet og hundre francs til smörgåser. De må reise til Italien, men ikke stann i Paris . . .

Bland de övriga inom kvarteret var Krant gott känd, och själv kände han de flesta som bodde där. Det var genom Krants förmedling vi gjorde bekantskap med den gamle svenske sjöman, som blivit "akterseglad" i Antwerpen för drygt trettio år sedan och nu satt hunsad på en liten bierkneipp, plågad av gikt och längtan till det Sverige han aldrig mer skulle få se. Gubben Krant hyste ett stort medlidande för denne man. "Konen är ikke snil emot ham", sa han ofta. Krants egen "kone" hade också skinn på näsan och Krant blev alltid mycket tystlåten och saktmodig om hon råkade titta in i boden. Personligen var han en hedersgubbe, som ville ha sitt, men inte heller något mer och som långt ifrån skinnade någon, om än aldrig så omtöcknad eller grön. Vid ett par tillfällen såg vi honom således hjälpa in ett par trötta svenska pojkar i en auto och säga åt chauffören att köra till "Vindsor Castle", vars hederlige halländske innehavare och präktiga belgiska fru alltid noga såg till att de trötta skandinaver, som tittade inom på kaféet, inte hamnade i rövarhänder utan välbehållna lotsades hem dit de hörde. "Disse skandinaver", sa gubben Krant. "De är som börn", sa han. "De är så overdådige. Jeg liker Dem gott", sa han. "De kommer inom og snakker som De kommer og snakker. De kjøber den lille sak. Jeg kan gjøre Dem en tjenste. Jeg vil slett ikke ha noget för at jeg gör et menneske en tjenst . . ."

En kväll kom vi för att säga adjö. Vi skulle söderut. Namur. Dinant. Givet. Avignon. Det var i augusti. Skymningen låg lätt över den lilla gatan. Från Skipper straat trängde sorlet från kaféerna. Utanför husportarna satt familjerna och vilade efter arbetsdagen. Barnen lekte kring de äldre. I speceribodarna som höll öppet till midnatt, stod biträdena och stödde sig mot dörrposterna. Krant stod också i sin boddörr. Vi hade en tredje man i sällskap, en högkolestudent från Stockholm, som vi träffat samma dag. Vår nye vän stod och nynnade på en visa. Krant bad honom sjunga.

— De må synge den svenske sang, sa han. De vil synge for en gammel man?

Vi sjöng. Barnen jublade. De äldre applåderade vilt. Krant gav oss det vanliga rådet att undvika Paris och göra en tur in i Italien.

— Du kommer efter till Sverige og hilsar på? sa vi. Det gör du? Du är välkommen.

— Akk. Neej. Jeg är en gammel man, sa han. Men hils Sverrig. Og hils Kristiania. Jeg tror at vi har svære år fremover. Jeg är gammel. Jeg aner ligksom det.

Gubben Krant anade tyvärr allt för rätt. Säkert blev hans öde tungsam och hårt under de svåra år, som drabbat Belgien sedan den fredens sommar vi gästade landet. Finns den gamla lustiga skylten över "Gamla Kristiania" männe kvar? Skall man få träffa honom ännu en gång, nu när freden grytt och gränserna öppnas och man kan söka sig utåt igen?

NASARRESAN

AV

SID ROLAND

Ola var vaken, men han låg kvar i kökssoffan och låtsades att han sov.

Han hörde modern komma tassande in i köket. Hon var barfota. Hennes nakna fötter klafsade mot korkmattan när hon tyst, för att inte väcka honom, gick bort till vattenhinken innanför dörren.

Pojken behövde inte öppna ögonen för att veta vad hon hade för sig. Otaliga mornar hade han legat där i utdragssoffan och sett henne tassa kring i köket på det där sättet.

Nu fyllde modern på en skopa vatten i kaffepannan och hasade tillbaka till spisen. Spisringarna skramlade till ett ögonblick. Det frasade när hon skrynkade ihop en tidning och stoppade in den i spisen tillsammans med ett par vedträn. Hon drog ut spjället och tände en tändsticka. Spisluckan stängdes.

De nakna fötterna tassade över korkmattan igen. En kaffesked klirrade mot ett kaffefat. Hon höll på att duka fram koppar på bordet. Sedan hörde Ola att hon stod och bredde smörgåsar borta i skafferiet. Smörkniven skrapade mot den släta sidan av en hård brödskiva.

Ola fortsatte att låtsas att han sov. Men när modern tassade tillbaka till spisen så öppnade han försiktigt ögonen och kikade över soffkanten.

Allting var som det brukade vara. Så här på mornarna. Men Ola kunde omöjligt känna den där trivseln han brukade känna, så här på morron, när modern kokade morgonkaffet.

Och vackert väder var det också . . . Om det regnat åtminstone. Och åskat. — Om det regnar och åskar, ja då kan jag inte ge mej iväg ut i dag, tänkte pojken. Då behöver jag inte göra några affärer i dag . . . Då slipper jag den där . . . den där . . .

Han sökte i sitt inre efter ett riktigt kraftord.

Den där förbannade väskan . . . tänkte han och kände sig ett ögonblick lättad.

Men så kröp den där obehagliga känslan ner i maggropen igen. Det var omöjligt att bli kvitt den. Tankarna snurrade

kring en och samma sak. Kring den slitna unicaboxen som stod borta under symaskinen vid fönstret. Kring faderns gamla cykel, som stod utanför förstubron och väntade.

Om det bara ville börja regna . . .

Solen lyste in genom fönstret. En bred solstrimma föll genom glasrutan in över symaskinen. Det blänkte i metallspännet på unicaboxen som stod på symaskinstrampan.

Ola slöt ögonen igen. Olustkänslan kröp genom kroppen på honom. Det fanns inte längre någon återvändo. Han måste ge sig iväg ut i dag. Med unican och dess förhatliga innehåll. Om det bara ville börja regna . . . Då skulle brevpapperen, knappålsbrevet och de andra sakerna få ligga kvar i unican hela dagen. Och själv skulle han få vara kvar hemma. Få slippa kуска bland gårdarna och försöka få nyfikna bondmoror att köpa något av väskans innehåll, i stället för att bara tumma på sakerna med flottiga fingrar. Då kunde han vara kvar hemma och fortsätta med den där fina segelbåten han höll på att bygga ute i vedboden.

Hans tankar lekte en stund med båten. Han skulle nog sätta en tyngre köl på den i alla fall . . . En köl av järn . . . Han kunde gå bort till cykelverkstan och tigga en lämplig järnbit.

Det sprakade i spisen och kaffepannan började puttra. Doften av kokande kaffe spred sig i köket.

Ola lättade en aning på ögonlocken igen.

Solstrimman från fönstret fortsatte ut över den bruna, nötta korkmattan, bort mot spisen. Moderns nakna fötter stodo mitt i solstrålen och sågo löjliga ut. De voro platta och fula. De blå ådrorna sågo ut som ett helt nät av floder på skolkartan. Och det där liktornsplåstret, ja, det var kanske en stad . . . en huvudstad . . . Eller kanske ett berg.

Modern vände sig om och Ola slöt ögonen igen.

— Är kaffet klart än? hörde han i detsamma fadern ropa inifrån kammarn.

— Ja, sa modern. Men väsnas inte så . . . Pojken sover . . .

Ola hörde sängen knarra inne i rummet, när fadern mödosamt reste sig och klev ner på golvet. Han hörde honom stänkande dra på sig byxorna. Sedan kom han linkande in i köket och gick fram till köksbordet.

— Jaså, han har inte vaknat än? hörde Ola fadern muttra, när han sköt upp stolen i sin favorithörna mellan symaskinen och skänken.

— Ska han inte ut i dag heller? Han borde lära sej nån gång, att det gäller att ligga i om det ska bli nånting här i livet . . . Jag har aldrig fått ligga och dra mej på mornarna . . . Aldrig . . . Och om jag inte hade den här onda foten att dras med, så skulle jag allt ge mej iväg själv . . . Så fick pojken gärna hänga hemma i kjolarna på dej . . .

— Tyst med dej, sa modern och hennes röst lät så där kantig, som den brukade göra ibland, när hon talade med fadern. Pojken rår väl inte för att du fått foten förstörd, så att du inte kan komma dej ut.

Fadern sa ingenting. Han drack kaffe på fat under ljudligt sörplande.

Moderns bara fötter klafsade över korkmattan, tillbaka till spisen.

— De ä synd om pojken, sa hon plötsligt och Olas kropp stelnade till av nyfiken spänning. Det är inte arbete för en tieåring att gå i gårdarna, de vet du mycke väl... Folk pratar och frågar så mycke, när de kommer en barnunge som dom tors fråga ut.

Fadern sörplade en stund till.

— Käringar ska alltid vara nyfikna, sa han till slut. Men pojken kan jobbet i alla fall... Den där dan han var ute förra veckan sålde han ju för fjorton kronor... Det blev nästan en tia i ren förtjänst.

Nu lät hans röst faderligt stolt. Sörplandet fortsatte.

Ola sträckte på sig och gäspade.

Sedan öppnade han ögonen och reste sig upp i soffan.

— Jaså, du är vaken nu... Du har sovit som en gris...

Faderns tonfall var ett helt annat än för en stund sedan. Missnöjet hade inte varit vänt mot pojken, det hade varit vänt mot allt annat, utom mot pojken. Mot foten, mot sysslösheten. Det kom från hans längtan att få komma ut efter vägarna igen, från hans missnöje med sig själv.

Pojken steg upp och klädde tyst på sig. Sedan satte han sig vid bordet och började knapra på en hård smörgås. Han drack kaffe och tänkte på segelbåten och på en massa andra saker. Men tankarna återvände ideligen till unican och det han skulle göra under dagen.

Fadern reste sig mödosamt, sköt tillbaka stolen och haltade fram till symaskinen. Han tog fram väskan och ställde den bredvid symaskinshuven. Han öppnade locket och började med van hand att plocka om väskans innehåll. Ett synålsbrev hade fallit ur sin låda och han lade tillbaka det på sin plats. Ett av brevpapperen, ett med Greta Garbos fotografi, hade fått en del alltför tydliga flottfläckar och han lade det underst i bunten.

— Strumpebanden är snart slut, konstaterade han. Det är bara ett par meter kvar. Jag måste skriva till Borås efter mer...

Ola var klar. Han reste sig och tog unican, som fadern omsorgsfullt stängt igen. Sedan gick han mot dörren med väskan slängande efter sig. Han försökte se så likgiltig ut som möjligt, men han kände hur moderns ögon sökte hans.

— Åk inte så långt i dag, sa hon. Och bli inte borta så sent... Du kan väl gå in på nå't kafé och få dej ett par bullar och ett glas mjölk när du blir hungrig...

Ola svarade inte. Han bara nickade och öppnade dörren.

— Det är grannt väder i dag, så manfolket är ute på ängarna... Då har bonnkärringarna tid på sej att köpa... Och så behöver dom inte vara rädda för att karlarna ska tycka att dom kastar bort pengar i onödan, hörde han fadern uppmuntrande säga, när han stängde dörren bakom sig.

Han spände fast väskan på cykelns bakpakethållare och började dra cykeln fram mot grindhålet. Då erinrade han sig en sak. Han kastade en hastig blick mot förstubron. Varken fadern eller modern syntes till och intet av fönstren vette åt det här hållet. De kunde inte se honom. Han ställde cykeln mot ena grindstolpen och sprang bort till stegen och plockade hastigt till sig ett metspö.

Med metspöt över axeln äntrade han upp på cykeln och vinglade ut på vägen.

Cykeln var för hög för att han skulle kunna sitta på sadeln och trampa. Han hängde därför grensle över själva ramen. För varje gång han trampade ner cykelpedalerna så vickade han fram och tillbaka och metspöt slängde och for.

Han cyklade in genom samhället efter stora bygatan. Det var tidigt på morgonen. Affärerna hade inte öppnat ännu. Det var ytterst få människor ute.

Han hade nästan hunnit igenom samhället då han plötsligt såg en pojke komma travande rakt emot sig efter bygatan. Pojken bar en mjölkflaska. Nu svängde pojken in på en tvärväg.

Kanske skulle han inte upptäcka Ola i alla fall. Ola trampade långsammare för att pojken skulle hinna ett stycke in på den andra vägen. Men pojken hade redan fått syn på honom.

Han ställde ned mjölkflaskan och kom ut på bygatan och ställde sig mitt i vägen så att Ola måste stanna.

— Vart ska du? sa pojken.

— Ut och fiska, ser du väl, sa Ola och kände sig glad för att han kommit ihåg att ta metspöt med sig. Jag ska bort till en tjärn som ligger vid Högåsa... Det är alldeles tjockt med aborrar där.

Pojken lade ena handen på unican och stirrade efterbetänksamt på den.

Vet han nånting? Vet han vad unican innehåller? Vet han att jag är nasare, virvlade det genom Olas huvud. Han brukade ju cykla så långt bort från samhället han någonsin kunde, bara för att ingen skulle få reda på det i skolan... Men nu, nu när alla ungarna hade sommarlov, så kanske nån av dem varit borta i de där byarna han varit i och sett honom...

— Det var en stor väska, sa pojken. Den rymmer mycket den...

Ola sade ingenting. Pojkens tonfall lät så underligt. Visste han i alla fall vad väskan innehöll? Ola kände i samma ögonblick hur oändligt mycket han avskydde den där väskan. Och det den innehöll.

— Tror du att du får den full med aborrar? sa pojken.

— Kanske, vem vet, sa Ola lättad. Han misstänker ingenting! Jag ska vara borta hela dan...

— Den som fick följa med dej, sa pojken och såg dyster ut. Du har det bra du, som får göra vad du vill... Jag måste hjälpa till med slåttern jag...

Ola stod och slängde med metspöt.

— Nu måste jag ge mej iväg, det är långt till den där tjärnen, sa han till slut och äntrade upp på cykeln igen.

Han vinglade iväg. Pojken stod kvar vid vägkanten och såg efter honom med avundsjuk blick.

När Ola hunnit ett långt stycke utanför samhället så stannade han och lade ifrån sig cykeln i dikeskanten. Han tittade sig om. Ingen människa syntes till och han kilade iväg in i skogen och ställde upp metspöt tätt intill en tall.

Sedan återvände han till cykeln och fortsatte. Han skulle hämta metspöt när han kom tillbaka. Någon gång på kvällen.

Han guppade fram och tillbaka över cykelramen. Han bet ihop tänderna och försökte hålla gråten tillbaka. Men tårarna sipprade fram, en efter en.

Men så närmade han sig den första byn och han strök med avigsidan av handen bort tårarna. Han ställde cykeln utanför en förstubro, lossade på väskan, snöt sig länge och omsorgsfullt, sedan knackade han på och klev in.

Emil Hagström:

Tretton år

Solen gassade, nere i älvfåran sinade vattnet, som det alltid gjorde mitt på sommarn, och på himlen stod små, duniga moln, av vilka en del liknade tjockkindade moror och en del storbonden Nyrén med sin runda patronsmage. Så uppfattade i varje fall Petter molnen. En skald skulle måhända ha uppfattat dem som något annat. Men Petter var ingen skald. Han höll sig till prosan. Röda maskens äventyr låg i gott förvar innanför sportskjortan. Med en suck av lättnad smet han in genom laddörren. Det var då för väl, att inte hans mor sett vart han tog vägen. Mor var ingen vän av dagdriveri och äventyrsböcker.

"Det var en dyster höstkväll. Kring Morris Hill, det gamla, anrika herresätet, suckade vinden i de gamla ekarna och regnet strömmade ner och piskade jorden. I herrgården var alla ljus släckta. Där inom de ärevördiga murarna sov gamle John Morris och hans lika goda som vackra dotter, Hermine, ovetande om de faror som lurade i den mörka parken. Den gamle trotjänaren liksom tjänsteflickorna hade också gått till vila, den förre efter att först ha sett till att porten var ordentligt igenlåst. Överallt härskade gravlik tystnad. Nej, inte överallt. Ett annat ljud än regnet och blåsten hördes på grusgången upp mot Morris Hill. Ljudet av smygande fötter. En mörk skugga gled fram ur dunklet, stannade lyssnande, fortsatte därefter och var snart framme vid huset. En dämpad knall av en intryckt ruta, Röda masken kunde sin sak, och vägen var öppen för den obeveklige hämnaren . . ."

— Petter!

Pojken lät boken falla ned i höet medan han tankfullt betraktade spindelvävarna i ladtaket. Röda masken! Det var annat än det lugna livet i byn, det. Hela Europas skräck, alla kvinnors gunstling, alla förrädares fasa! Kontinentens djärvaste brottsling.

— Petter!

Gräshopporna på ängen fortsatte med sitt filande och från

köpingen hördes en tågsignal. Nu var rösten som ropade gäll och rätlig.

— Petter! Kom hem och äää!

Mitt i det långt utdragna äää sprack den. Och nu blev det äntligen liv i Petter. Han lyfte försiktigt upp en plankan vid laddörren, gömde omsorgsfullt boken, stack ut sin rufsiga kalufs, spanade ett tag, det hörde till, och masade sig slutligen uppför backen till moderns stuga. Det såg mest ut som hade han bly i hasorna. Han spottade karlaktigt vid vart annat steg.

— Varför svarar du inte då man ropar, frågade modern strängt.

— Jag var ända nere vid Holddins!

Modern satte fram vällingen och tog själv plats vid bordet. Hennes stränghet var inte av det farliga slaget. Det visste Petter av erfarenhet. Därför slevade han lugnt i sig maten, och då tallriken var tom, sträckte han fram den efter mer. Under tiden tänkte han på Röda Masken. Han hade inget vidare förtroende för rättvisans hantlangare. Han hade läst både Nick Carter och Sherlock Holmes. Helst ville han bli en riktig rövare. Röda masken tog loven av allihop. På 1,286 sidor skedde det åtskilliga mord och rån och kvinnoröverier. Men en gentleman var han i alla fall. En elegant världsman i svart syrtut och smala, eleganta byxor. Ingen kunde ana, att bakom detta eleganta yttre dolde sig en mördares och tjuvs hemiska anletsdrag.

— Du ska ta dig någe för, sade modern. Fäfäng gå, lärer mycket ont. Du ska hugga upp bongarna på vedbacken.

Petter lyssnade förstrött. Det vill säga, han hade inte alls lust att lyssna. Nu börjar hon tjata igen, tänkte han. Om hon känt till Röda masken det minsta, skulle hon minsann inte ha bråkat. Om hon vetat, att han, Petter, kunde bli en ny Röda masken när som helst. Så kände han det. Åtminstone när man talade om vedhuggning. Hon skulle ha väntat med att tala om sådant tills han rövat Paris bank på flera millioner.

Han spann vidare på denna behagliga tråd. Då han rövat banken skulle han komma hem till byn som rik karl. Och folk skulle göra stora ögon och viska bakom hans rygg. Där går han, millionären Petter, skulle man säga. Tänk, att det blev en sådan storkarl av honom. Tänka sig! Han for hemifrån för många, många år sedan. Och så fin han har blivit.

Men Petter Andersson, världsman, gentlemannaförbrytare, hela kontinentens skräck, skulle svänga med sin silverkryckade käpp och inte bevärdiga byfolket med så mycket som en blick. Jo, kanske han skulle vända sig till någon enstaka i alla fall.

— Finns någon Malin Andersson här i byn, skulle han fråga på bruten svenska. Och byborna skulle boekande peka på hans moders låga stuga. Och sen . . . vad skulle han sedan göra? Tja, kanske bygga en stilig villa åt morsgumman, där hon på gamla dar kunde ha det lugnt och skönt, och där han själv kunde sitta i biblioteket vid en rövarroman, allt medan brasan från den öppna spiseln kastade sitt skimmer över väggarna och hans vita hår, och stormen riste träden och regnet rasslade mot rutorna. Och trotjänaren skulle komma in med de läckraste rätter, ingen välling och gröt och sänt, utan fläskpannkaka och hjortronsylt, ty det var det bästa han visste. Och ännu medan han stod på vedbacken och högg och högg, kretsade hans tankar omkring villan, Röda masken och fläskpannkakan.

På kvällen satt Petter hos Konrad Säll, en avlägsen och något avsigkommen släkting till storbonden Nyrén. Konrad var brun och skrynklig av kaffe och nattvak, trots att han var unga karlen, och för Petter dessutom inkarnationen av allt hemlighetsfullt och mystiskt. Det var av Konrad som han lånade Röda masken och de andra rövarromanerna. Konrad spådde även i kort, det var mest olyckor han förutsade, där emellan talade han om andar och spöken, så att huden knottade sig på ens rygg. Ibland kunde han även spå något tursamt.

— Jag ser att du får stora pengar, sade han till Petter.

Petter gjorde stora ögon. Hur kunde han veta det? Jo, det hade han sett i korten. Så det var sant som aldrig det.

— Riktigt sant!

— Ja, det har aldrig slagit fel förr, då jag har sett sådana kort. Men vi kan lägga en stjärna till.

Konrad lade en stjärna till, och den talade om rikedom och lycka och hustru och många barn, och det kunde Petter mycket väl föreställa sig, att han skulle få.

Petter hade sin plan färdig. Redan i denna natt skulle han rymma hem ifrån, ge sig ut i världen och ta reda på lyckan. Visserligen var han en smula ung för att uppträda som Röda maskens efterföljare, den soignerade gentlemannaboven, kvinnoförföraren och stortjyven, men det kunde inte skada att börja i tid, ansåg han. Han drack ur kaffelanken, som Konrad bjöd på, och reste sig beslutsamt.

— Adjö då.

— Adjö, och stå bra på dig!

Medan Petter drev iväg inåt köpingen, hörde han än den ena, än den andra av sina fantasifigurer höjta på ett för dem naturligt men för vanliga människor högst skrattretande sätt. Skrik ekade i slottsvälven, skott växlades, värjar korsade varandra. Kolstybben och gruset på vägen for illa med Petters bara fötter, ty barfotad var han nu som alltid om somrarna.

"Hold up, min gunstig junker, nu är hämnens timma slagen . . . Tag detta, väste han mellan tänderna och en dov duns sade honom, att slaget träffat där det skulle . . . Över det

hemska bråddjupet antrade han vigt på sin spända lasso. Bakom honom hördes redan förföljarnas rop och klappret av många hovar. Ännu en sekund och den barmhjärtiga skogen skyddade honom för deras blickar. Vid hans bälte hängde guldpåsen, som kostat så mycket oskyldigt blod . . ."

Petter linkade tappert vidare. Nu var han strax inne i köpingen. Han såg redan den upplysta huvudgatan. Det fanns praktiskt taget endast en gata. Inte en katt fanns på den, Petter stannade.

Vad skulle han där att göra? Han kom av sig redan i början av sin förbrytarbana. Det var också ett otäckt vasst grus. Och att lägga kolstybb på vägarna borde vara förbjudet. Nå, de flesta hade skor på fötterna. De tänkte inte på att Röda maskens och alla rövares överman, redan i denna natt barfota skulle linka på denna väg. Han satte sig missmodig på dikesrenen. Fötterna ömmade, magen knorrade, han kände sig inte längre så karsk och märkvärdig. De skrikande rösterna förstummades, skotten knallade inte längre, värjorna slutade att korsas. Han såg bara en enda sak. Mors grötfat. Som det alltid brukade stå och vänta honom på köksbordet. Vad gjorde det om mor gnattade litet. Han var nog inte riktigt som han borde. Hon hade nog inte så lätt, mor heller. Linkande och hasande vände han om samma väg som han kommit. Då han gick förbi storbonden Nyréns trädgård, sträckte han in handen mellan staketspjälorna och drog upp en morot. Han strök av värsta jorden och började knapra. Liten stöld var också stöld, men inte var det något för Röda masken. Han struntade i Röda masken. Han var hungrig och kolstybben var vass. I morgon skulle han hugga ved utan att bli ombedd. Bara en liten stund skulle han glutta i Röda maskens äventyr. Han var nästan på väg att bli en ny och bättre människa, om än något mindre ädel sedan grötfatet var länsat. Hold up, min gunstig junker . . . Tag detta och tig för evigt . . . Hämnens timma är slagen . . . och guldpåsen som kostat så mycket oskyldigt blod . . . guldpåsen . . .

— ★ —

Vår balkong (Forts. fr. sid. 18)

— framåt mot något ovisst. Det är detta ovissa som är vår värsta plåga.

Då kommer rörmokaren utrullande. Han hälsar oss alla och säger: — Mitt namn är Karlsson — svensk mästare i barnförklarning 1944.

Det är Karlssons stående uttryck. Han gör gällande, att han har Sveriges mest förklarnade ben, vilket är rent skryt. Vi skrattar inte längre åt Karlssons påstående. Det är för utnött. Karlsson rullar fram till balustraden, stoppar sin pipa och nickar mot Västerbron.

— Nu åker dom hem från jobbet.

Några mumlar instämmande. Karlsson är inte den första som fällt denna anmärkning. Vi har alla gjort det. Många gånger. Det är en alldaglig anmärkning. Det är ingenting särskilt med den. Och likväl tolkar den all den längtan som rör sej inom oss här på balkongen.

Solen har nu försvunnit bakom husmassorna i Bromma. Det är strax kvällsvard och förresten börjar det dra kallt. Vi drar oss tillbaka från balkongen. Rullstolar, kryckor, käppar . . .

. . . cyklar, bilar, spårvagnar — Västerbron.

Léon Frapié:

ALLVARSAMMA Gillette

småningom till liv av spritens inverkan. Han pratade ut i luften, han grät, han reste sig med förvridet ansikte, raglade, slog omkull stolar, gick uppför vindstrappan för att ta livet av sig. Man fick ner honom igen och lade honom. Den lilla måste, ängsligt anspänd och skygg, söka hålla honom kvar i sängen.

Hon hörde grannkvinnorna, som då och då kommo för att bringa litet ordning i kyffet, uttala sig:

"Det är en känslig karl, han tar sorgen alltför tungt. Han förstör sin hälsa — men det är ingenting att göra åt det!"

Särskilt greps hon av en dödlig ångest var fjärde eller femte dag, när brännvinsflaskan blivit tom. På morgonen bönföll hon:

"Snälla söta, rara pappa, vill du inte låta bli att gå efter en ny butelj!"

På kvällen väntade hon ängsligt ute på gatan framför porten. En skälvning av förfäran genomför henne, när en annan av husets pappor, som gått om honom på vägen, anmälde att hennes pappa var i antågande:

"I kväll kommer Gervais igen med sin liter under armen!"

*

Icke långt från hyreskasernen fanns det mittemot den verkstad, där Gervais arbetade, en fabrik, ur vilken var kväll strömmade tre hundra kvinnor.

Gillette gick flera gånger å rad dit och ställde sig på ett visst avstånd, så att hon kunde se dem passera förbi såsom på den vita duken.

Så snart hon tittat ut åt sig en arbeterska efter sin smak, följde hon henne, men alltid var det någon karl som kom och mötte henne på vägen.

Gillette tog sikte på mindre tilltalande kvinnor hon kunde följa dem ända till deras hem, men där väntade en barnskock på dem.

Slutligen utvalde hon en måndagskväll en ganska ung, litet nedstämd arbeterska, som en äldre kamrat såg ut att läxa upp.

I ett gathörn skilde sig den senare från henne med denna slutreplik:

"Du är då alltför dum för att man skall kosta ord på dig.

En man är aldrig så sträng och bister, att det inte någon gång händer honom, att han måste skratta. Men det finns barn, som intet slag av komik eller humor kan muntra upp — de sakna helt enkelt förmågan att skratta.

Lilla Gillette hörde till dessa olyckliga; ingenting var i hennes ögon lustigt, ingenting kunde framlocka hennes leende eller skratt. Hon var sju år gammal, hade kastanjebrunt, burrigt hår och ett smalt, blekt ansikte; allvaret lyste i hennes ögon och pressade hennes läppar i en skarp och smal båge.

Hon levde ensam med sin far, som blivit änkeman — en fabriksarbetare, skicklig specialist, som dock på grund av sin sorg börjat dricka. Följden hade blivit ett fatalt sammanbrott.

Gervais satt hemma och drack var kväll, var söndag. Han lutade sig över det runda bordet, på vilket glaset och buteljen stod, och trodde att han läste i sin tidning. Han drack i den lillas åsyn. Hopkrupen i ett hörn iakttog hon, hur ruset tilltog. Den tysta, hopsjunkna mannen vaknade så

Förlorar du en, så har du tie kvar. Du måste väl ha tid nog kvar att bli tyranniserad!"

Den "uppläxade", som var utstyrd i en stor vid blus, var inte precis söt, men hon hade ett runt, behagligt ansikte, som vittnade om en mild och medgörlig karaktär.

Efter några steg blev hon tvungen att stanna: en flickunge kom fram ett stycke från henne på högra sidan och såg granskande på henne. Strax därefter dök flickan upp på vänstra sidan för att iakttaga henne från det hållet.

"Vad går det åt dig? Vad vill du?"

Svaret kom i en eftertänksam, bestämd ton:

"Jag heter Gillette Gervais, jag bor bara ett stycke härifrån med pappa. Jag vill att tant kommer hem till oss i mammas ställe."

Kvinnan, förbluffad:

"Vem skickar dig? Jag känner ingen herr Gervais. Vad gör han, pappa din?"

"Ingen skickar mig. Pappa är svarvare, och tant förstår, han förtjänar bra med pengar."

"Jag begriper inte, varför kommer du just till mig? Har någon berättat dig om mina bekymmer och rått dig att gå till mig?"

"Nej, inte alls. Jag kom till fabriken utgång för att söka och välja".

"För att välja . . . Du har väl hört din pappa tala om att gifta om sig, och så tror du, att du skall blanda dig i det?"

"Nej, pappa talar inte. Han går bara och sörjer och sörjer, och grannarna säjer, att han inte får fortsätta på det viset i sin sorg".

Den lilla utövade en sådan magnetisk dragning med sin hungrigt bedjande fysiologi, att det var omöjligt att göra sig kvitt henne med ett kort: "Blanda dig inte i den här saken, och lämna mig i fred!"

Arbeterskan gav sig mödan att förklara, varför hon vägrade:

"Hör på, min lilla unge, du är nog snäll, men den här saken begriper du inte. Du räcker ut din hand för att genast ta mig med. Hemma kanske du skulle säga: 'Se pappa, här är en som skall ersätta mamma.' Vad skulle jag då säga? Och vad skulle din far, som jag aldrig har sett, säga?"

Var nu förståndig och ge dig till tåls . . . Om din pappa skall gifta om sig, så ser han sig nog omkring själv, och du behöver inte bekymra dig om den saken".

Förtvivlan i det barnsliga lilla ansiktet var så stark, att kvinnan ännu inte kunde gå sin väg.

"Tant skulle komma in med mig alldeles som grannfruarna gör för att hjälpa mig med hushållet. Vi har det stort därhemma: två rum och kök. Pappa sitter framför . . . framför sin tidning, han vänder bara litet på huvudet utan att prata. Men tant skulle säga: 'Jag kommer för Gillettes skull, hon måste få litet vård.' Jag skulle låtsas vara sjuk. Pappa tycker mycket om mig — och när tant skötte mig, skulle han nog få lov att se på och prata med tant. Tant skulle komma tillbaka flera gånger och se till mig; han skulle lära känna tant och vänja sig . . ."

Det var alltför på något sällsamt sätt omöjligt att utan vidare avspisa flickan.

"Nå, min lilla, i dag går det inte. Jag har inte tid. Men vi kan ju se i morgon".

(I morgon, tänkte kvinnan, skulle flickan kanske inte vara där. Och likväl — hurudan kunde hennes far vara, då han hade ett sådant barn?)

Dagen därpå var den lilla mycket riktigt där, och pannan hade hon omvirad med en näsduk.

"Men du har ju en verklig bula!"

Utan att frångå sitt allvar höjde hon litet på axlarna:

"Jag har bultat mig!"

Hon hade avsiktligt skaffat sig bulan — duns! mot väggen — för att förebygga varje tveksamhet. Men detta var väl ingenting mot att ständigt på nytt bli bultad av pappas liter!

Hur skulle man kunna låta bli att föra hem henne?

Gervais hade ännu inte hittat sin flaska, som Gillette bemödat sig om att noga gömma.

"Pappa, jag har fallit och slagit mig . . . Den här tant Francoise följde med för att sköta mig. Du förstår, det är ingen fröken från skolan, det är en från fabriken som hade tid att gå med mig . . ."

Gervais blev orolig, tackade, talade om den bortgångna modern. Han såg med gillande på sin lilla flicka, när hon omfamnade Francoise och sade: "Jag tycker mycket om henne, ser du, pappa".

Dagen därpå gjorde arbeterskan knappast några invändningar mot att följa med barnet. Hon hade tagit på sig ny blus och krage och kammat sig omsorgsfullt.

Gervais såg inte vulgär ut: hans ansikte hade ännu inte stelnat till, det lät allenast ana en man, om vilken man i grannskapet sade, att "han tänkte för mycket och var alltför känslig" — men som ännu kunde tröstas.

När kompressen på pannan blivit omlagd, gjorde Gillette med den oskyldigaste min allehanda orimliga medicinska frågor, som dock hade det med sig, att de satte i gång och underhöll ett samtal, under vilket hon började stöka med ett och varje på ett sådant sätt, att hon snart fått Francoise att ordna och styra i köket alldeles som grannkvinnorna brukade göra vid sina besök. Sluligen bad hon om råd för en soppa.

"O, i morgon skall jag köpa allt som behövs. Vill inte tant då visa mig, hur det går till? Och sen kanske tant stannar och smakar på den?"

*

Det dröjde inte länge, innan giftermålet var ingånget.

Gervais upphörde fullständigt och utan någon svårighet att dricka, ty sedan han fått en hängiven hustru, hade de mörka tankarna försvunnit.

Flickungen hade sannerligen haft väderkorn! Det finns personer, som få Montyon-priset och bli avbildade i tidningen, fastän de gjort långt mindre än denna lilla.

Nå?

Tja! Måste ni ha fortsättningen? Är det då så nödvändigt?

Nåväl, det här hände för fem år sen. Det föddes så småningom en liten pojke, som var alldeles förtjusande och som fullkomnade föräldrarnas lycka. Ja, så gick det med dem!

Men den lilla då?

Ja, vad skall man göra! I en ung familj, där allt är liv och glädje, känns det besvärande med ett alltför allvarsamt barn.

Givetvis var det inte den lillas fel, om hon inte kunde skratta, om (låt oss säga det helt tyst!) något i hennes själ sprängts sönder, så att det inte längre kunde fungera.

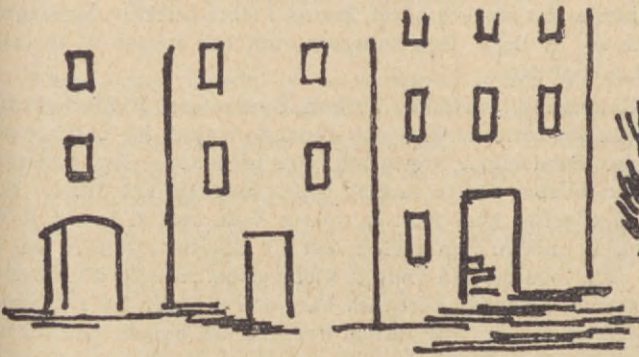
Hur som helst, ni förstår, de två makarna hade henne alltför mycket inför sina ögon. De behöll henne inte.

De gjorde det för hennes eget bästa. De fingo in henne på ett barnhem, där hon har all möjlighet att få behålla sin allvarsamma mask och därifrån hon en gång, när hon blir stor, skall gå ut i livet med en värdefull utbildning.

Ja, naturligtvis, som ni själv säjer: om hon lever . . .

En billig krans

AV
ERIK ASKLUND

Klockan halv 9 tömdes hinkarna med skurvatten över trottoarerna på Västerlånggatan, leden av välklädda kontorister på väg till sina arbeten vällde undan, de unga kvinnornas röster steg en oktav i förskräckta skrik när de plötsligt började springa på tå framåt gatan, hoppande förbi pölarne, de långsamt framslingrande floderna av smutsigt vatten, som ibland fläckade ner deras skor och strumpor. En halvtimme därefter, när affärerna öppnades, hade vattnet frusit till is, som kunderna halkade på. Affärsinnehavarna gick med snabba steg inåt butikernas mörka inre, letade reda på sina biträden, springpojkar, städgummor och skrek:

— Sanda!

En kvart därefter var alla trottoarer sandade. När renhållningsverkets skramlande plåtkärra uppenbarade sig framåt middagen med gnisslande hjul och ett moln av sand efter sig, som rasslade från den taggiga skyffeln, stod alla affärsinnehavarna i dörrarna och småsvor över dess vinglande framfart, som föste undan människorna och kom de eventuella kunderna att hasta förbi eller trycka sig upp mot väggarna och fönstren med ryggen åt butikernas rikedom.

Manne, som var springpojke i en blomsteraffär, stod på en ginglig stege i färd med att putsa fönstren. Han strök med en fuktig lapp mot en bit fönstertvål och förde sedan sin blåfrusna hand i långa ränder över det hårda, kalla glaset. Först ritade han sina initialer: M. A., sedan kritade han in fönstret i allt tätare snirkelar och därefter putsade han de mörka, snedliggande skyltarna medan fönsterrutan torrkade.

Det gick långsamt och motvilligt. Han frös. Längst nere, innanför fönstret, brann det små flämtande gaslågor ur ett långt rör, vilka långsamt upptinade isvågorna på glaset, men högre upp satt de skimrande iskristallerna kvar, så att hela rutan liknade ett stycke galvaniserad plåt. Han måste hämta varmt vatten och gno över med, isskivorna lossnade

långsamt och gled sakta neråt i smala ränder av vatten, liksom fastsugna, trögt singlande, tills han kunde peta loss dem med fingrarna och krossa dem i gatan. Ett tag liknade rutan fönstret till en charkuteributik med ständigt rinnande vatten.

Innanför lyste blommorna i en mångfald färger: de blekröda tulpanerna slökade i sina krukor, stora svärdsiljor sköt upp ur långa, sirliga vaser, en bukett liljekonvaljer stod och frös i en bädd av ljusgrön mossa. Så fanns det kransar med långa band av glittrande silke en del hade inskriptioner, andra var konstfullt sirade med olika slingerväxter; vackrast var en liten enkel krans av ljung och tallris. Manne undrade vem som skulle ha den, kanske någon fattig familj på Söder eller i Gamla stan. Han visste alltid av kransarnas antal hur många ärenden han skulle gå på förmiddagen; i fönstret satt dessa kransar, som beställts för någon dag sedan och som sedan utbyttes mot nya. På lördagarna var fönstret överhopat med kransar, men under de korta timmarna på söndagarna, före gudstjänsten, var fönstret tomt.

Söndagarna var för resten värst. Han avskydde dem. Det kom bud att kransar skulle skickas till kapellen och bårhusen; många gånger fanns det inga som tog emot dem, utan Manne anvisades vägen till de små mörka gravkoren, där han fick lägga ner kransarna vid de hemlighetsfulla kistorna eller hänga upp dem på ett slags träkrokar på väggen. Han kunde stå där i dörröppningen och se in i dunklet, där kistornas matt glimmande silverfötter blänkta i mörkret, rysande ta några steg in, treva utefter den fuktiga, kalla väggen, tills han hittade kroken, då han snabbt slängde över kransen på den och smet i väg. Han var kall om ryggen av fasa, det skarpa solskenet utanför bländade honom, så att han halvblundande måste treva sig fram till utgången och försvinna ur den cirkel av dödskylla och fuktiga dunster som omgav honom. Först ute i den larmande trafiken på de vrålände gatorna kände han sig lugn. Där fanns ingen död,

ingen oro eller skräck. Han gled in i körfilerna, mjukt som i en procession, lättjefullt balanserande den tunga cykeln — eller också ökade han farten mellan tvärgatorna till vinande hastighet och bromsade in så kraftigt att han måste kasta omkull cykeln på sidan och ta spjörn med ena foten i gatan. Döden var efter honom: den mörka, liggande döden, som inga blommor, kransar eller böner kunde blidka.

En söndag med brådskande ärenden, då staden klingade av kyrkklockor och man tydligt kunde höra begravnings-tågens hovklapper i den övriga brusande trafiken, hängde Manne kransarna över skuldran och styrstången och susade i väg. De flesta begravningar skedde vid 2-tiden, och han hade bråttom, högmässan hade börjat och kransarna skulle vara i sorgehusen eller vid gravkapellen i god tid före den högtidliga akten.

Gatorna var hala, fulla av isvalkar intill spårvagnsskenorna, men den täta vardagstrafiken, som annars verkade en smula hindrande, hade givit vika för söndagens lömskt susande bilar och folkströmmar, vilka korsade gatorna i olika riktningar och inte gav akt på den eggande klangen i hans dubbelklocka. Han snurrade med handflatan på de runda, kalla skålarna av förnicklat järn, ökade farten, så att kransarnas sinnenband fladdrade ut som vimplar bakom hans rygg, sladdade med fotsulan i asfalten vid kurvorna och trampade tungt, stående på pedalerna i uppförbackarna.

Långt ute på söder, där gatorna var nästan folktomma och husen stod liksom döda, tomma och såg ut att vänta på honom, avlämnade han den sista kransen i ett rum så mörkt av grå skymning att han trodde att gardinerna var nerdragna, fick en tjugofemöring i dricks och drack brådskande två koppar extra starkt begravningskaffe innan han rusade tillbaka, ner mot Gamla stan.

Vid slussen hörde han klockorna slå det sista kvartslaget mot befrielsens timme, klockan 3, då han fick lämna den lilla kalla blomsteraffären och återvända till de improviserade bandymatcherna på Årstaviken, skidhoppen i Zinkensdamm eller tippningsgången på de små konditorerna utefter Hornsgatan.

Halvt omedvetet bromsade han in och gled sakta nerför Slussens vindlande kurvor av betong, susade ner mot Kornhammsgatan, upp mot Stora Nygatan och gick genom passagen upp till Västerlånggatan. Klockan var bara några minuter i 3 när han äntligen smet in innanför dörren. I fönstret hängde en ståtlig krans av gula litjor, men den hade hängt där alldeles för länge för att kunna antas vara beställd till denna dag.

Inne i det mörka bakrummet, där binderskan Märta satt hukad över ett fång av olika blommor, stod fru Hansson, ägarinnan av blomsteraffären, med händerna lyfta i den där nervösa, halvt exploderande attityden Manne så väl kände från föregående situationer när han antogs ha sölat och fick motta förebåelser och hot om avsked.

Hon snurrade runt när hon fick se honom, höjde armarna och skrek:

— Du, din odåga! Var har du varit?

— Var, upprepade Manne, dröjande i lugn ton, fast hans kinder vitnade av ilska, de' vet väl frun? Först till Kindstugatan, sedan till Söder, tre olika ställen det sista låg ända nere vid Hornstull . . .

— Tig! röt hon. Tig säger jag! Du har sölat som vanligt! — tig!

Sedan sträckte hon ut armen, pekade på binderskan Märta, som satt som förut, nerhukad i ett slags ödmjuk förbidan

över en halvfärdig enkel tallriskrans med små billiga tulpaner.

— Ser du den där kransen! Den ska vara på Grindsgatan klockan 3!

Mannes släta pojkipanna rynkades. Han grubblade: Grindsgatan — var ligger Grindsgatan? — Klockan 3 — hon slår snart — ässå är den inte färdig!

Det sista vågade han ödmjukt anmärka till frun.

— Färdig! skrek hon, visst är den färdig ett ögonblick bara! Skynda dig Märta!

— Och klockan är 3 nu, fortsatte Manne obevekligt.

Frun svarade inte. Manne såg hur hon pressade samman läpparna, det järngrå håret, knutet i stora bucklor, formligen reste sig av ilska. Hon snurrade runt och rusade ut för att stänga butiken.

Klockorna började slå. Tyskan, Storkyrkan, Riddarholmen — alla kyrkorna slog de tre dånande slagen för befrielsens timme. Binderskan Märta såg upp på Manne, log, suckade medan hennes flinka fingrar iväigt fortsatte sitt arbete. En stund därefter kom frun in. Märta hade hastigt knutit ihop kransen; medan hon räckte den till Manne ordnade hon i det sista med de små ynkliga blommorna, rättade till tallriskvistarna, plockade bort lösa barr och nickade till slut som tecken på att den var färdig. Frun räckte honom räkningen och sade:

— Ta' betalt me'samma. Inget uppskov, kom ihåg det! Och skynda dig. Hon slår tre nu.

Klockorna hade för längesedan slagit. Deras förtunnade ekon rullade kanske ännu över taken, sjönk i bruset från Slussen, förtonade över Riddarfjärdens blågrå skymning.

Manne stannade i dörren.

— Frun, sade han, var ligger Grindsgatan?

Det var en förödmjukelse, detta att fråga var en gata fanns, han som kände alla gator från Hornstull till Tegelviken, från Rålambshov till Haga, från Tre Liljors plan till Hammarby. Men han hade sannerligen aldrig hört talas om Grindsgatan förut.

— På Söder, skrek frun, antagligen på Söder. Fråga en polis. Och skynda dig, för Guds skull! Märta väntar tills du kommit tillbaka. Ring om du inte hinner. Jag har inte tid att vänta på dig.

Manne försvann som ett skott, rusade ner till sin cykel och trampade ivrigt i väg. Hela tiden surrade hans huvud av frågan: Var ligger Grindsgatan. På Söder, ja. Men var? För resten sa alla människor att en gata låg på Söder när de inte visste var den fanns.

Det fanns ingen polis heller, utom trafikkonstaplarna, som stod orörliga i sina glasburar och slött glodde på honom. Men uppe vid Katarinavägen stod en ensam konstapel med fotsulorna till hälften över trottoarkanten, som om han velat undersöka vilken som vågade köra på hans skor. Manne bromsade in, ställde ner ena foten och frågade:

— Var ligger Grindsgatan?

Konstapeln såg ut som om han blivit väckt ur en lång sömn. Han tittade utan intresse på Manne, på den lilla billiga kransen, såg ut över gatan, sträckte på sig och började, efter en lång paus av tystnad, långsamt knäppa upp ett par uniformsknappar. Manne kände sig obehaglig till mods. Det kunde ju se ut som om han blev uppskriven för olovliga frågor. Konstapeln bladdrade långsamt i gatukalendern, skakade på huvudet, stoppade in boken och tog fram en ny. Sedan spände han ögonen i Manne och frågade:

(Forts. å sid. 30.)

Hur de började...

IX.

JOSEPH HAYDN

Frans Joseph Haydn, en av musikens största, föddes den 1 april 1732 och hans liv kom att bli fyllt av svårigheter.

Hans barndom var fylld av umbäranden och besvikelser och hans äktenskap, som var allt annat än lyckligt, gjorde sitt till att fördystra hans syn på livet.

Redan som sexåring började hans intresse för musiken att ta sig uttryck och två år senare blev han korgosse vid Stephanskyrkan i Wien, där han sjöng under sju års tid.

Denna tid ägnade han sig ivrigt åt musikstudier och då han sedan på grund av målbrottet blev avvisad från sin anställning fortsatte han trots allt sina studier. Men för att livnära sig måste han ge lektioner. Först i mitten av 1700-talet började hans egentliga verksamhet som kompositör. Detta med en mässa och en operett, *Der neue krumme Teufel*. Sina båda största körverk, oratorierna *Skapelsen* och *Årstiderna*, skrev han först vid 65 års ålder.

Det var när han flyttade från Wien till den lilla staden Eisenstadt som Haydn utförde största delen av det verk, som skulle bli banbrytande och visa väg för kommande mästare. Det var där som de impulser föddes, som skulle ge Beethoven och Mozart deras största och vackraste idéer. Tiden i Eisenstadt blev den stora vändpunkten i Haydns liv.

—Som furst Esterhazys förste kapellmästare levde han där under trettio års tid och ägnade sig åt ett arbete som gav rent jättelikt resultat, ett arbete som i hans största ögonblick ledde till rent övermänskligt svindlande höjder av inspirativ kraft. Det han där skapade var en musik som hänryckte fransmannen Stendahl och vars ljusa och glättiga liv kom den åldrande Goethes ögon att tåras . . .

Om furst Esterhazy har Haydn själv berättat:

”Min furste var alltid nöjd med mina verk. Jag hade ej blott uppmuntran av ett ständigt gillande, utan kunde även som ledare av en orkester, iakttaga vad som stärkte eller försvagade effekten, ändra, förbättra, tillägga och stryka samt vara så djärv jag behagade. Jag var avskuren från världen, ingen kunde störa eller förvirra mig och jag var tvungen att bli originell”.

Under tiden lättade även hans ekonomiska bekymmer och förlagen i de stora världsstäderna formligen slogs om hans kompositioner. När en stor engelsk förlagsfirma gjorde en stor beställning av honom passade han på att år 1791 besöka London och det mottagande han där rönste var stormande hjärtligt. Han dirigerade sex av sina egna verk och mottogs med en fullkomlig entusiasm och trivdes så bra i England att han stannade ett och ett halvt år. På hemresan passade han på att besöka Beethoven.

Haydn har som kompositör betytt oerhört mycket för den moderna musiken, likaväl som för förra århundradets och hans

skapelser komma med all säkerhet att ännu långa tider framåt verka som inspirationskällor för generationer av musiker.

Joseph Haydns stoft vilar nu under Kalvariekyrkans kupol i Eisenstadt. Det var från detta land Haydn tog inspirationen till sina största skapelser och i dem leva landets sägner sitt friska liv ännu efter mer än tvåhundra år.

Då Haydn vid 77 års ålder lade sitt huvud till vila hade han hunnit med en oerhörd produktion. Totalupplagan av hans verk räknar omkring 80 band och hans kompositioner uppta 104 symfonier, 16 ouvertyrer, 76 kvartetter, 68 trios, 54 sonater, 31 konserter, ett stort antal divertissement och andra musikaliska småstycken. 24 operor eller dramatiska skapelser, 16 mässor, 1 *Stabat Mater*, preludier till ”Kristi sju ord på korset”, 3 oratorier, 2 *Te Deum* och ett stort antal smärre saker för religiöst bruk samt över 30 sånger och 50 kanoner.

På förekommen anledning

få vi påpeka att korrespondens rörande **De Lungsjukas Riksförbund** eller **Tidskriften Status** icke bör adresseras till någon av Förbundets funktionärer personligen utan till Förbundet, resp. tidskriften.

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

En billig krans (Forts. fr. sid. 28.)

— Vet du var Svedenborgsgatan ligger?

— Jaarå, sade Manne ivrigt.

— Kör den från Skånegatan fram mot Ringvägen. Sista gatan innan du kommer fram till Ringvägen är Grindsgatan. Den börjar där och går upp mot Helgalundskyrkan.

Manne nickade, sade tack och svängde om cykeln. Han for över Södertunneln, genom Mariagatan till Götgatan, ledde smäspringande cykeln uppför backen och susade i väg ner mot Skånegatan, där han tog av till höger. Klockan var tjugo minuter över 3. Vid Helgagatan kom ett begravningsståg sakta rullande. En enkel, gul kista och två droskbilar, vilkas chaufförer gäspande styrde bilarna i sakta mak efter de höga hjulen på vagnen där kistan var placerad.

En envis tanke sade honom att detta var hans begravningsståg. Där skulle hans krans ligga, bredvid den gula kistan, bredvid de andra små billiga kransarna och buketterna, vilka darrade svagt för stötarna och vaggade sina små blommor i en sorgset nickande rytm . . .

Men så kom han att tänka på att någon kanske väntade på kransen i sorgehuset och ökade farten. När han skulle svänga in på Svedenborgsgatan slant framhjulet, han hann slänga ner foten från pedalen och ta stöd, men cykeln ryckte till, kransen for av honom och gick upp! Som en lång orm låg den där i snösörjan, de små halvvisnade tulpanerna slokade med sina röda huvuden, tallriskvistarna rätade långsamt, sprittande ut sig. Snart skulle det bara vara en hög av barr och vissna blomblad.

Manne sjönk på knä och försökte med sina stela, valhänta fingrar knyta ihop kransen. Men det var för honom en obegriplig, olöslig uppgift. Till slut samlade han ihop kvistarna och blommorna, stack dem under fjädrarna på packhållaren och susade i väg. Ringen av nyfilkna, medlidsamma människor som tätat omkring honom, upplöstes, staden återtog sin vanliga liknöjdhet för gatans tragedier och spårvagnsklockorna ringde som förut sina manande signaler till dem som, infrusna i sin ensamhet och tystnad, väntade mjukare, varmare upplevelser av spårvagnsväntan och folksamlingar.

Manne hade fattat ett djärvt beslut. Han körde på genvägar, förbi Södra station, ner mot Gamla stan och blomsteraffären. De lugna, tysta bakgatorna lämnade liksom ödmjukt plats för hans vilt framrusande cykel, han ringde med dubbelklängen i kurvorna tog ut svängarna i vårdslösa spiraler och hann ner till Slussen innan stoppsignalerna hunnit hejda honom.

Märta satt som vanligt hukad över ett fång blommor och flätade en ny krans. Manne stormade in bakvägen, rusade ut i butiken, häktade ner den stora kransen med de gula liljorna och framstammade till den förvånade Märta sina avsikter.

— Hon får dra av på avlöningen, sade han, eller också slutar jag. Men dom måste ha kransen!

Märtas ögon blev mindre, hennes läppar förlängdes i ett leende.

— Ska jag vänta? ropade hon efter honom.

Manne skakade på huvudet. Han placerade varsamt den väldiga kransen över högra skuldran, lindade in de fladdrande banden med deras stereotypa avskedsord: En sista hälsning! och trädde försiktigt in vänstra armen ovanför de praktfulla liljorna. Sedan fattade han stadigt tag med händerna om styrstångens handtag och beredde sig på en verklig slutspurt genom staden, ut mot Enskede . . .

En kvart i fyra var han framme, röd, genomsvettig, med värkande lårmuskler och händerna stela av kyla och det krampaktiga greppet. Han såg samma vagn med de två bilarna svänga in genom Nya kyrkogårdens öppning i en bred, grå stenmur och försvinna i ett lätt snöfall mellan de kala furorna mot Uppståndelsekapellet. När vagnen stannat, de anhöriga troppat in i kyrkan gick han resolut fram till de väntande bärarna och hängde kransen på den enes krökta arm. Den andra hade han böjt under kistans botten.

Mannen såg förvånat på honom och en kvinna steg vacklande fram till honom. Hennes ansikte lyste blekt under det mörka floret. Mannen framstammade viskande förklaringen på sitt beteende, kvinnan slet nervöst i sin väska, men han smet i väg, mumlade att återkomma med räkningen en annan dag.

Sedan gick han långsamt utefter gångarna i den mjuka snön, som föll ljudlöst omkring honom. Högt uppe vajade de kala furornas tunna rismassor som mörka skyar av rök. Bakom honom i den vita tystnaden hördes de dämpade tonerna från en orgel som spelade dovt och sakta. Men utanför kyrkogården dundrade de tunga spårvagnarna förbi i ett regn av gröna gnistor från luftledningarna. Deras gnisslande hjul i kurvan hade en stark metallisk ton, som skar inom honom som knivar.

Utanför porten, mot den skrovliga muren, stod cykeln. Han förbannade den tunga pjäsen, den grova ramen, de klumpiga pedalerna och glömde alldeles den svindlande hastighet han nyss presterat på de tomma vägarna genom förstaden. Med ett energiskt ryck slet han den åt sig, slängde över benet och svingade sig upp på den breda, fjädrande lädersadeln, vilken ännu kändes varm under honom. Sedan trampade han långsamt smått vinglande, in mot staden . . .

Nästa morgon när han sömnig och olustig putsade den frusna glasrutan upptäckte han ovanför klungorna av röda tulpaner, frysande liljekonvaljer och stela liljor en stor, praktfull krans, som hängde på en framträdande plats i fönstret. Den var på pricken lik den gamla, som han tagit föregående eftermiddag.

Då först förstod han att Märta var en snäll flicka, mycket snällare än den ilska, fräsande, nervösa, snåla och hårda fru Hansson.

Och klockorna ringde och sandkärorna skramlade genom gator och gränder. Den vita snön var fläckad av smutsiga fötter. I stuprören satt ett slags kavlar av is, vilka långsamt smälte intill de varma husen. Stadens buller ljud avlägset dovt, och människorna liknade fiskar som långsamt rörde sig i en frusen sjö . . .

— ★ —

Antalet fall i lungtuberkulos steg med 5 proc. 1944. Under fjolåret inträffade 4,238 dödsfall i tuberkulos eller 0,65 per 1,000 invånare, mot 0,68 under åren 1943 och 1942 och 0,74 under år 1941. Vid årsskiftet kvarstod i centraldispensärernas register 101,722 fall eller 15,5 per 1,000 invånare. Antalet fall har sålunda under 1944 stigit med 5,911 eller 6 procent mot 9 procent föregående år. Antalet fall med lungtuberkulos har stigit med 5 procent och annan tuberkulos med nära 8 procent. Antalet fall med öppen tuberkulos är praktiskt taget oförändrat och utgjorde vid årsskiftet 9,755 eller 1,5 per 1,000 invånare, enligt Svenska nationalföreningens mot tuberkulos senaste kvartalsskrift, som nu kommit ut.

De Lungsjukas Riksförbund

Kocksgatan 15, Stockholm.

Tel. växel: 41 39 99 och 44 40 40.

Ombudsman Frithiofs bost. tel. 51 26 95.

Red. Sandréns bost. tel. 40 69 93.

Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

Konvalescentföreningar

anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

BLEKINGE LÄN: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Helge Svensson, Jämjöslätt. Korresp. Gösta Hansson, Ingeniörsgatan 17, Karlskrona.

BORÅS: SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening. Korresp. Sam Johansson, Nelsongatan 4, Borås.

ESKILSTUNA: ELKÅ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. J. A. Åkerlund, Törnerosgatan 12, Eskilstuna. Tel. 348 36. Kassör Bertil Anderson, Rosenfors, Skogstorp. Tel. 250 73.

ESLÖV: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Box 107, Eslöv. Ordf. Thure Olsson, Eslöv.

FALUN: De Lungsjukas Konvalescentförening i Kopparbergs län, Box 21, Falun. Ordf. Knut B. Gren, Falun, sekr. Karl Jonsson, Rättvik, kassör Thord Anners, Falun.

GÄVLE: Gävle Konvalescentförening. Ordf. Bertil Söderström, Tvärgatan 42, Gävle, sekr. Greta Olsson, Marielund 9, Gävle.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02). Expeditionstid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.

HALLANDS LÄN: Hallands Läns Förening för Lung-Tuberkuloskonvalescenter. Ordf. John Höög, Engelbrektsg. 7, Varberg. Tel. 12 26. Korresp., kassör och ombudsman Torsten Peterson, Laholmsvägen 41, Halmstad, tel. 15 04, postg. 27 43 44.

Sektioner: Södra Hallands sektion: Ordf. Per Carlsson, Hemgårdsvägen 3, Halmstad.
Mellersta Hallands sektion: Ordf. Gunnar Andersson, Nygatan 11 A, Falkenberg;
Varberg m. omnejd: Ordf. John Höög (se ovan);
Norra Hallands Sektion: Ordf. Nils Kristensson, Kullavik.

HÄLSINGBORG: De Lungsjukas Konvalescentförening, Trädgårdsgat. 19, Hälsingborg.

HÄRNÖSAND: Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, tel. 23 37. Kassör Gerhard Andersson, Bollgränd 2, tel. 22 35. Postgiro 26 29 24.

HÖGANÄS: De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén. Kullagatan 20. Sekr. Robert Dahlström, Strandgatan 31 B, Höganäs.

JÖNKÖPING: Jönköpingsortens Konvalescentförening för TBC-sjuka. Ordf. Hugo Staaf, Stadsgården 3. Kassör: Josef Svensson, Gröna gatan 22 B. Tel. 37 66. Postgiro 27 78 70.

KALIX: Kalixbygdens Konvalescentfören. Ordf. och korresp. Karl Jönsson, Box 289, Kalix.

KALMAR: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Fru Alva Andersson, Drottning Margaretas väg 49, Kalmar. Månadsmöten första tisdagen i varje månad i Folkets hus.

KARLSKOGA: Konvalescentföreningen för lungsjuka inom Karlskoga med omnejd. Ordf. Bertil Krona, Riksbyggen nr 2, Aggerud, Karlskoga.

KIRUNA: Kiruna Konvalescentförening. Ordf. Josef Lundström, Kiruna, kassör Torsten Vikström, Steinholtsg. 16, Kiruna.

KRAMFORS: Kramfors Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Kramfors med omnejd). Ordf. Olle Lindström, FRÄNÖ. Sekr. Gerhard Olsson, Box 40, ÖSTBYDAL.

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.

KRONOBERGS LÄN: Kronobergs läns Konvalescentförening. Ordf. Gustav Björkander, Sanatoriet, Lugnet, tel. Växjö 21 88, kassör Ingvar Hansson, Hesse, Lessebo, sekr. Stig Karlsson, Möcklehult, Lenhovda. Postgiro 285782.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Expedition Fiskaregränden 31, Postfack 113, exp.-tid. månd. o. torsd. 19—20.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Göte Landström, Södra Strandgatan 27—29, Luleå. Tel. 23 61. Lokal A. B. F. Föreningsmöten hållas 1:sta söndagen i varje månad.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg. Exp. L:a Fiskaregat. 4 (Tel. 49 90). Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad kl. 6 å Wieselgrens minne.

LYCKSELE: Konvalescentföreningen Bången. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.

MALMBERGET: MalMBERGETS Konvalescentförening. (Malkova). Ordf. Sixten Andersson, Österlånggatan 50. Möten hållas andra fredagen i varje månad. Lokal Folkets hus C-sal.

MALMÖ: Understödsförening för Lung-tbc-sjuka i Malmö stad, Almbacksgatan 2 B, Malmö.

MALMÖHUS LÄN: Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation, Kamreratg. 3, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Skolhusallén 23, Sundsvall. Ordf. Bengt Wedin, sekr. Nils Thelin. Exp. hålles öppen onsd. och lörd. 12—14. Tel. 569 15. Möten hållas tredje torsdagen varje månad kl. 4 e.m. utom under juni, juli och augusti.

NORRBOTTENS LÄN: Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Bergnäset, Luleå. Tel. 43 08.

NORRFJÄRDEN: Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärdan.

NYBRO: Nybro Konvalescentförening för lungsjuka. Ordf. och korresp. Arne Williamsson, Grönvägen 38, Nybro; kassör Otto Joabsson, Algat. 13, Nybro.

PITEÅ: De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Gerhard Karlsson, Box 723, Piteå. Tel. 17 30. Kassör Kjell Strandberg, Box 17. Tel. 10 08 eller 11 61, Piteå.

RÄNEÅ: Råneåbygdens Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Josef Sjöberg, S:a Orrbyn, Niemisel. Tel. 13.

SANDVIKEN: Sandvikens Lungsjukas Konvalescentförening. (Geografiskt område Sandvikens stad.) Ordf. Helge Eriksson, Seegatan 7 b. h., Sandviken.

SKARABORGS LÄN: Skaraborgs Läns Konvalescentförening. Ordf. Lennart Åberg, Postfack 16, Skövde.

SKELLEFTÅ: Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. Bertil Eriksson, Varvsgat. 5, Skellefteå.

STOCKHOLM: FLIS (Föreningen för Lungsjuka i Stockholm) Bondegat. 58. Shtlm. Ordf. Hugo Karlquist. Expeditionen Bondegatan 58 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, måndagar och onsdagar 13—15. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30. Föreningsmöten Jan.—maj i H. S. B.-salen, Fleminggatan 41, andra torsdagen i varje månad kl. 19,30.

STOCKHOLMS LÄN: Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening. Postbox 42, Sundbyberg. Postgiro 28 89 42. Ordf. Bertil Forsström, Vegagatan 33, Sundbyberg. Tel. 28 36 21.

Sektioner: Sundbyberg, Solna o. Spånga: S. Tjäderklou, Rudviksgatan 1, Hagalund. Tel. 27 30 92.

Sigtunaorten o. Knivsta: Rickard Pettersson, Löfstaholm, Knivsta.
Nacka: Karl Reimert, Sicklaby 9, Nacka Huddinge: Hedley Norell, Snäckväg. 8 Stuvsta. Tel. 57 18 59.

SÖDERHAMN: Söderhamns Konvalescentförening. Ordf. Karl Berglund, Åsbäcksgatan 12, Söderhamn.

UMEA: Konvalescentföreningen Lövssta Umeå. Ordf. Harald Holm, Box 1836 Holmsund.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svarthamn 27, Skutskär. Tel. Harnäs 165. Kassör Syster Karin Dansson, Ulleråkers sjukhus, Upsala. Tel. 384 35.

VÄNERSBORG: Norra Älvsborgs Konvalescentförening. Ordf. Thor Tibblin, Nygatan 13, Vänersborg.

VÄRNAMO: Värnamoortens Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. Göte Wiktorsson, Klevshult, Värnamo.

VÄSTERBOTTENS LÄN: Västerbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Karl Hultdin, Hällnäs, Sanatorium, sekr. Alexander Andersson, Hällnäs Sanatorium.

VÄSTERNORRLANDS LÄN: Västernorrlands Lungsjukas Centralförening. T. f. ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, Härnösand, t. f. sekr. Nils Thelin, Fagerdalsgatan 3, Sundsvall.

VÄSTERVIK: Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. Harry Druid, kassör och sekr. Ingvald Axelson, Ö. Kyrkogatan 49, Västervik.

VÄSTMANLANDS LÄN: Föreningen för lungsjuka i Västmanland (F. L. I. V.). Ordf. Gunnar Pettersson, Vasagatan 41 A, Västerås, tel. 332 41; kassör Axel Lindh, Bomansg. 18 C, Västerås. Tel. 355 40.

Sektionen i Västerås: Ordf. Karl M. Svensson, Kopparbergsvägen 53, Västerås.

Sektionen i Köping: Ordf. Alvar Rosen, Viktoriag. 6 B. Tel. 891; kassör Anna-Lisa Torstensson, Scheeleg. 17, Köping. Postgiro 28 14 60.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening. Postfack 92, Örebro. Ordf. Alfred Lindahl.

ÖRNSKÖLDSVIK: Norra Ängermanlands Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Örnsköldsvik med omnejd). Ordf. Kjell Berglund, Box 59, Högländssjön. Tel. Ö-vik 24 13. Sekr. Nils Vestman, Sundåsen, tel. Ö-vik 5089.

ÖSTERGÖTLANDS LÄN: De Lungsjukas Förening i Östergötland, Box 101, Linköping, tel. 4440. Ordf. Thure Nilsson, sekr. Fritz Emelson.

ÖSTERSUND: Jämtlands Läns Konvalescentförening. Ordf. Bror-Evert Norman, Regementsgatan 61, Östersund; kassör Gunnar Lögdberg, Gröngatan 38, Östersund.

De Lungsjukas... (Forts. fr. sid. 10.)

sanatorier och sjukhus icke bara skulle ha vård utan även ha en liten extraslant till fickpengar. Denna princip bör utvidgas och ett cirkulär till kommunernas fattigvårdsstyrelser är att påräkna inom en nära framtid. Genom en dylik åtgärd kunna vi överlasta vår egen understödsverksamhet på de samhällseliga organen, som också ha skyldighet att övertaga denna verksamhet. Själva slippa vi då att uppträda såsom tiggare, för att hålla igång en understödsverksamhet, som strängt taget åvilar det allmänna.

En annan arbetsuppgift är att utvidga förbundets organisation. En centralisering av föreningarna måste ske och de mindre föreningarna böra kunna slås tillsammans till en länsomfattande centralförening.

Insamlingsverksamheten bör också kunna organiseras på ett mera effektivt sätt, om vi centralisera föreningarna. Vid fördelningen av insamlade medel bör envar patient eller konvalescent ha rätt till understöd av insamlade medel, även de, som ligga på vilohem.

För att få till stånd en bättre organisation inom förbundet, ha vi inom styrelsen diskuterat möjligheten att uppdelat landet i fyra distrikt, med en ombudsman i varje distrikt. Förbundets tjänstemän kunna icke räkna till för den uppgiften. Distriktsombudsmännens verksamhet bör kunna finansieras dels genom att man begär anslag från landstingen, dels genom att föreningarna, allt efter sin storlek, lämna större eller mindre bidrag samt dels genom att förbundet anslår medel. Distriktsombudsmännens uppgifter äro av mångskiftande slag och det skulle säkerligen bli till ofantlig nytta om våra planer och önskemål i denna fråga kunde förverkligas. Även om inte vi kunna tillsätta distriktsombudsmän i fyra distrikt på en gång, så bör man kunna börja i ett eller två.

Studiearbetet bör också ägnas större uppmärksamhet. För år häde vi 1 000 medlemmar, som deltog i olika studiecirklar. Vi böra under kommande säsong öka detta till det dubbla.

Vad det gäller tidskriften Status så bör större uppmärksamhet även ägnas åt organiserandet av spridningen av denna. Vi ha uppvaktat föreningarna med en massa cirkulär, som ibland kunnat synas överflödiga, men ingen skall tro att vi gjort det endast för att trakassera och skaffa onödigt arbete, utan vi ha gjort det därför att det är ju dock Status, som lämnar oss medel till vår verksamhet. Status' julnummer har utgått i en ständigt stigande upplaga och till nästkommande jul ha vi redan beställt 85,000 exemplar. Det är medlemmarnas uppgift och skyldighet se till att dessa bli sålda.

Beträffande upplysningsverksamheten bör denna intensifieras. Upplysningsmöten med föredrag om de lungsjukas sociala och medicinska problem måste anordnas över hela landet. Vi böra därvid söka kontakt med vederbörande tuberkulosläkare och med Nationalföreningen mot tuberkulos för att få deras medverkan. Detta har med mycket gott resultat prövats i bl. a. Hallands och Skaraborgs län. Men det är noga med att man vid sidan om läkarföredraget har en person, som ger besked om de lungsjukas egen verksamhet, så att en klar bild skapas av vårt förbund. Man får ej heller förbigå den hjälp man kan få från kommunerna.

Sysselsättning även åt Göteborgs lungsjuka. Ledamoten av Göteborgs stadsfullmäktige socialvårdssyssloman Einar Lind — som även är ledamot av styrelsen för Göteborgs Lungsjukas Centralförening — har i motion i stadsfullmäktige föreslagit ett anslag till Göteborgs Lungsjukas Centralförening å 5,000 kr. för anskaffande av arbetslokaler och verktyg m. m. i syfte att bereda sysselsättning åt lungsjuka konvalescenter i staden.

I motionen erinras om att det ur såväl humanitär som social och medicinsk synpunkt är av stor betydelse att de lungsjuka beredas någon sysselsättning — och om möjligt även förvärvsmöjlighet — under konvalescenttiden. Detta trängande önskemål har börjat beaktas på olika håll i landet. Sålunda upplät Sandvikens Järnverks A.-B. för ett par år sedan en mindre fastighet åt de lungsjuka och utrustade denna med verktyg och andra arbetsredskap. Härigenom ha de lungsjuka på platsen beretts en välbehörlig möjlighet till sysselsättning. Stockholms stad, som följt detta prisvärda exempel, beslöt föregående år att bifalla en av Föreningen för lungsjuka i Stockholm gjord framställning om ett anslag å kronor 4,200 för inrättande av ett fritidshem. Hemmet är i verksamhet sedan slutet av föregående år.

Starka skäl tala för att Göteborgs stad ger sina lungsjuka ett liknande stöd. Inom Göteborgs lungsjukas centralförening finnes ett starkt intresse för ett liknande fritidshem, och föreningen är beredd att efter måttet av sina ekonomiska tillgångar bidra till det sammans drift.

15 sanatorier få tbc-paviljong. Som i föregående nummer av Status meddelades har Medicinalstyrelsen hemställt om förslag till riksdagen att anvisa 4,5 miljoner för att vid sanatorierna uppföra annexsjukhus för tuberkulösa flyktingar, så att de nu för sjukvård disponerade skollokalerna kan frigöras i höst. En preliminär plan har nu uppgjorts inom Medicinalstyrelsen för uppförande av femton sådana annexsjukhus eller tuberkulospaviljonger. Enligt denna plan skola paviljongerna uppföras i anslutning till sanatorier i Uppsala, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Malmöhus, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt vid under Stockholms och Göteborgs sjukhusdirektioner lydande tbc-anstalter.

När annexsjukhusen inte längre behöver tas i bruk för flyktingarna är det meningen att de skall reserveras för det ökade vårdbehov som en allmän folkundersökning med skärmbild kommer att medföra. Då även detta platsbehov minskat skall paviljongerna tas i anspråk som eftervårdshem med arbetsterapi och yrkesutbildning, ett viktigt led i den i Sverige alltför mycket försummade tuberkuloseftervården.

Hjälpas vi alla åt och få varje lungsjuk att aktivt delta i arbetet, skola vi också nå resultat.

Efter Frithiofs föredrag uppstod en längre diskussion, varvid de synpunkter, som i inledningsanförandet framförts, ytterligare underströks av ett flertal talare.

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

Nordiskt schackutbyte

börjar återupptagas. Den första nordiska schackkongressen efter kriget har redan fastställts att äga rum i Köpenhamn under augusti 1946. Redan i höst blir det en match Skåne—Köpenhamn, och på nyåret en landsmatch Finland—Sverige i Helsingfors. I Willmanstrand i Finland hölls under augusti en turnering med sju finska och en svensk deltagare. Willmanstrand hade som ett tack till sin fadderstad, Örebro, inbjudit en representant därifrån, Einar Pettersson utsågs till det hedrande uppdraget. Han ställde upp till tävlingen med friskt mod men allvarligt otränad. Redan i första ronden mötte han Finlandsmästaren och lät sig, som nedanstående parti visar, besegras utan att riktigt visa lejonklon. Turneringen vanns av förre Finlandsmästaren Kaila med 6 p., på andra plats Solin med 5 1/2. Einar Pettersson kom på 4—6 plats med 3 poäng.

Sicilianskt parti.

Einar Pettersson.	I. Solin.
1. e2—e4	c7—c5
2. Sg1—f3	e7—e6
3. d2—d4	c5×d4
4. Sf3×d4	Sg8—f6
5. Sb1—c3	d7—d6
6. Lf1—e2	a7—a6
7. 0—0	Dd8—c7
8. Lc1—e3	

8. a4 har visserligen en liten nackdel men ställer i varje fall svart inför svårare uppgifter än något drag.

8. — —	b7—b5
9. a2—a3	Lc8—b7
10. f2—f3	

Vit har nu redan kommit på defensiva. Svart kan obehindrad ställa upp idealpostering för sina trupper.

10. — —	Sb8—d7
11. Kgl1—h1	Lf8—e7
12. Dd1—e1	d6—d5
13. e4×d5	Sf6×d5
14. Sc3×d5	Lb7×d5
15. c2—c3	0—0
16. Ta1—d1	Ld5—c4
17. De1—f2	Ta8—b8
18. Tfl—e1	Sd7—b6
19. Le2—d3	Lc4×d3

20. Td1×d3	Sb6—c4
21. Le3—c1	a6—a5
22. Df2—g3	Le7—d6
23. Dg3—h4	Sc4—e5
24. Td3—d1	b5—b4
25. a3—a4	

Först skulle c×b4 ha skett. Kvalitetsvinsten som hägrar för vit visar sig be-
dräglig.

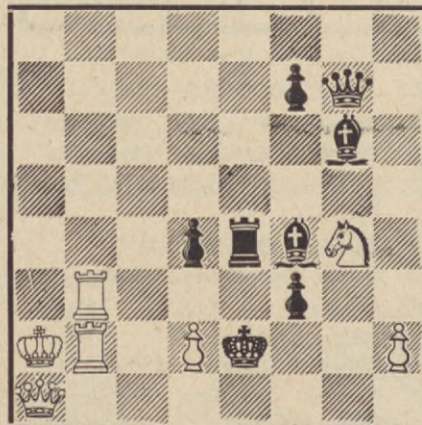
25. — —	b4×c3
26. Sd4—b5	Tb8×b5!
27. a4×b5	c3—c2
28. Td1—d2	
28. Td4, Lc5 går lika illa.	
28. — —	Ld6—b4
29. Dh4—f4	Lb4×d2
30. Lc1×d2	Dc7—d7!

Uppgivet.

Om 31. T×e5 så c1D†!

Lösningar. Problem n:r 111: 1. Dc8.
Problem n:r 112: 1. Lf5.

Problem n:r 113. Av J. van Dijk.

Matt i två drag.

Pappa hade räknat

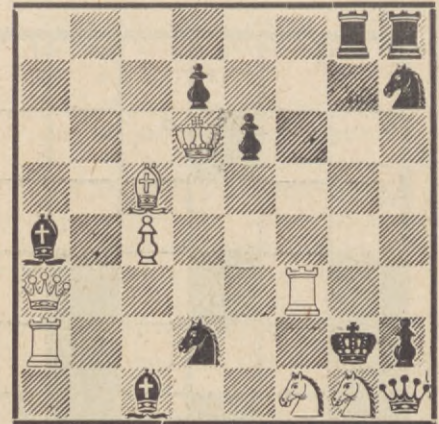
— Nå, lille Olle, nu är det bara fyra dagar till som jag är hos er.

— Ja, tant, och om du reser med mid-
dagståget är det bara 98 timmar, 37 mi-
nuter och några sekunder kvar . . .

— Tänk så duktig du är att räkna. Har
du verkligen själv räknat ut det?

— Nej, det har pappa!

Problem n:r 114. Av F. D. Clarke.

Matt i två drag.

— ★ —

NYTT!

NYTT!

NYTT!

Du dansar bleka ungdom

Av Erland Sundström.
Häft. 3:50.

"Nutidens ungdom har i denna bok en
räddande ängel, som sträcker ut sin
hand och lyfter upp ur djupen."

M. Buckard i Nya Värnamo Tidn.

Kristen sexualetik

Av Gunnar Lindblad.
Häft. 1:50.

"Så som problemet här tas upp, vär-
digt och vägledande, bör man tala i
detta grannlaga ämne."

Västergötlands Missionsblad.

Jehovas vittnen

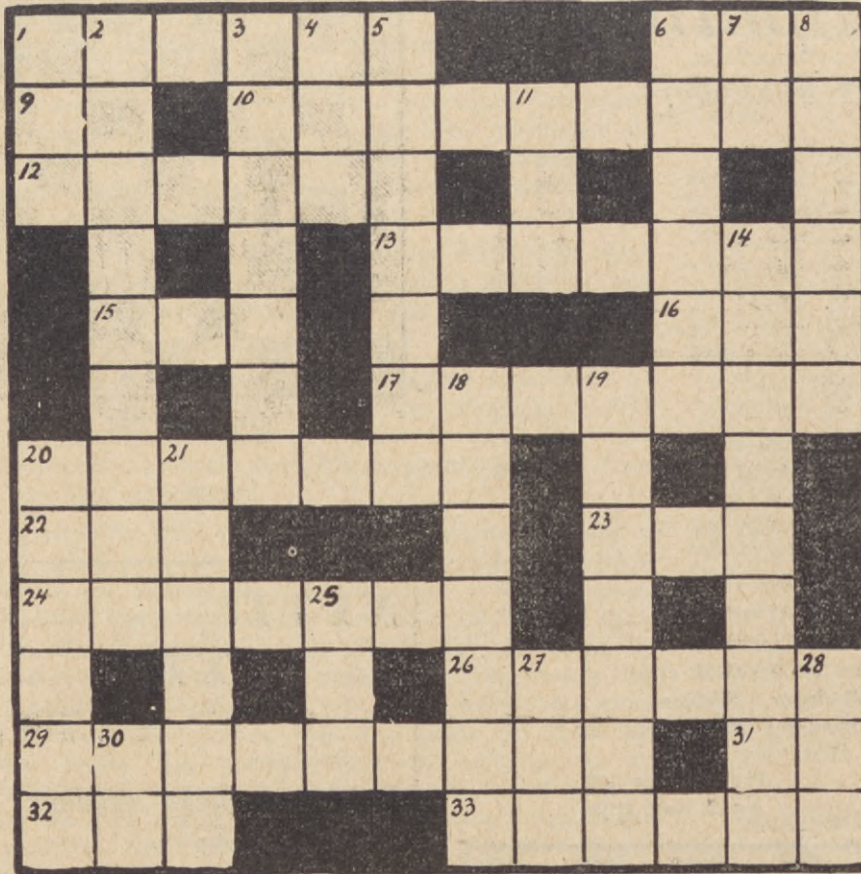
Av Axel Gustafsson.
Häft. 50 öre.

"Man skulle önska, att denna lilla
skrifts apologetiska värde kommer att
utnyttjas av många, den kristna ungdö-
men inte minst."

Värnamo Nyheter.

Missionsförbundets FÖRLAG

KORSORD Nr 9

VÅGRÄTA ORD.

1. Nu är det slut med att vara lediga! (6)
6. Den blinde köpte en yxa och —. (3)
9. Slottsbacken i Uppsala. (2)
10. Det ligger i bladet. (9)
12. Är domaren på sommaren. (6)
13. "Där soptunnan tronar med inbucklad buk matad av mörka och osande kök." (7)
(Lindorm)
15. Krog i London, affär i Stockholm. (3)
16. Har åtgång till julen. (3)
17. Renskrapning, så till sägandes. (7)
20. Hur lätt bli människornas kinder heta! (7)
22. Går upp i Donau. (3)
23. Har mången svurit på att han inte är. (3)
24. Livnär sig mången köpman på. (7)
26. Det innebär att inte kunna hålla tungan rätt i mun. (6)
29. Carmen. (9)
31. Av vikt när man äter. (2)
32. Hör till de vita starksakerna. (3)
33. Salpetersyrans salter. (6)

LODRÄTA ORD.

1. Promenera, sagt till flera. (3)
2. En sådan är vaken. (9)
3. Han besitter styrka parad med vighet. (7)
4. Saknas i franskan. (3)
5. Skötes lämpligen av fröken Lotten. (7)
6. Ridikyl. (6)
7. Leker i Atlanten. (2)
8. Varmed Kolingen betraktade sin liter. (6)
11. Man har ingen — i den förskräckliga värmen. (3)
14. Hur man brukar förfara med tomglas. (9)
18. Just det, ja. (7)
19. Har den som gett order. (7)
20. Litterär form. (6)
21. Den rytande korperal Storm, han kom fälle på — till sist. (6)
25. X. (3)
27. Brun domestik. (3)
28. Blev änkeman på ett konstigt sätt. (3)
30. Mellan 3 och 4. (2)

LÖSNINGAR

till korsord nr 9 skall vara oss tillhanda senast den 15 okt. Två pris utdelas på resp. 10 och 5 kr. Lösning i novembernumret.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdeltagare givetvis inte äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert. Glöm ej att märka kuvertet "Korsord nr 9".

LÖSNING TILL KORSORD NR 7.

Första pris, 10 kr., gick till Helmer Kariders, Box 355, Malung; andra pris, 5 kr., till Hj. Grönberg, Storängen.

— ★ —

Ett svårt språk

Folkskolläraren i Genarps skoldistrikt i Skåne, som begärt förflyttning till sin hembygd i Östergötland, bl. a. på grund av svårighet med det skånska språket, får stanna kvar vid sin skola. Skolöverstyrelsen har nämligen avstyrkt hans framställning, då några godtagbara skäl för transporten inte anförts.

Vet Ni —

som lider av mjäll, vilket förorsakar håravfall, att Naturhårvattnet F. H. B. hjälper mot detta? Mjäll försvinner och hårväxten befordras! Patent nr 114 543. Flera intyg finnes. Sändes mot postförskott å kr. 5:— per flaska plus porto.

Naturhårvattnet F. H. B.

Långgat. 39. Tel. 39 31 el. 569 15.
Sundsvall.

— Du är då en stackare, Jocke. Du har suttit på Långholmen åtta år för mordbrand och så kan du inte tända en brasa ens.

Aktuellt!

Den nyblivna redaktören för en kvällstidning i New York hade gripits av aktualitetens djävul och hans reporters kunde aldrig prestera honom nyheter fort nog. Utskällda och uttröttade svor de emellertid att hämnas, kosta vad det kosta ville.

En förmiddag kom en av dem inrusande med andan i halsen och rapporterade:

- Tre dödade vid en trafikolycka!
- Hur dags var det?
- För tre timmar sen.
- Det är för gammalt.

En annan journalist kom in och flåsade.

- En jätteeldsvåda, tjugo dödade.
- När var det?
- En timma sen.
- För gammalt.

Den förste reportern stack handen i fickan och drog upp en revolver.

- Ett mord, skrek han.
- När?
- Nu!

Och därmed fyrade han av.

*

Tiden närmar sig, då tystnaden skall gå. Då höres ett förfärligt stimmade ute i korridoren. N:o 449 Nilsson från Fjäråse bögger hoppar upp ur sängen och ställer sig och tittar ut genom dörren. Dagoff säger:

- Vem är det som går i korridoren? Inget svar.
- Vem är det som går i korridoren?! Då säger 449 helt lugnt och på bredaste "fjäråsa":
- Då vala töstn'an som geck...

UPSALA

CHR. RABÉNS EFTR.
(A. Widman)

Kungsängsgat. 7 UPPSALA Tel. 379
Affären etabl. 1849. Största sort. av
Sjukvårds- och Optiska artiklar.
Slipningar och reparationer utföras.

Prenumerera på och annonsera i
Upsala Nya Tidning

Totalupplaga över 34,000 ex.

Studenternas matloкус

ROSENDALS MATSALAR
är bäst och billigast
Tel. 315 44

Kolthoffs Naturaliemagasin
— Uppsala —

Mottager: Älghuvuden, Råbockshuvuden, Fåglar och andra djur för uppstoppning. — Tel. 303 58

ÖRNSKÖLD SVIK
med omnejd

Dr. Gustaf Lindström

Lasarettet Örnköldsvik

J. OLSSONS SK OFABRIK

JÄRVED — Telefon 400 28

Försäljer i parti: **Skodon, Handskar**
och **Sockor** av egna tillverkningar.

ÖSTERSUND

KEM. TVÄTT o. FÄRGNING
utföres med moderna maskiner
Garanteras lukt och krympfritt
Pressningar snabbt och billigt

LASSES KEMISKA TVÄTT
Storgat. 45 ÖSTERSUND Tel. 26 57

FÄRSKA

GRÖNSAKER, BLOMMOR & PLANTOR

FRITZHEMS TRÄDGÅRD

Torget ÖSTERSUND Tel. 20 67

Byggmästare JOHAN ERIKSSON

ÖSTERSUND

Bergsgatan 45 — Telefon 25 63

Utför nybyggnader och reparationer

INFORDRA OFFERT

Att skiljas.

Det hade uppstått en fnurra på träden i samlevnaden makarna emellan. Hustrun hade under flera nätter varit borta och enligt egen uppgift hos en "väninna", men mannen kom underfund med att "väninnan" var en "vän".

En morgon kom hon hem och lade beslag på makarnas gemensamma sparkapital. Då tyckte den äkta mannen att det gick för långt. Fördenskull gav han gumman några örfilar. I rena ilskan hoppade hon ut genom fönstret i bottenvåningen, fastän dörren var öppen. Trots den ringa höjden krossade hon båda hälarne.

Nu stod de inför Pontius Pilatus.

— Nå, hur hårt slog ni henne? frågade domaren.

— Ja, de ska jag säga domarn, svarade mannen, att jag slog henne inte alls hårt. Jag har alltid varit mycket försiktig då jag spöt henne, med tanke på hennes löständer.

Nämndemännen log, och domaren fick bråttom att få upp näsduken för att putsa näsan. Man har faktiskt kommit in på kapitlet sakskada.

*

In på firma "Glädje och sorg" steg här om dagen en herre och bad att få hyra en frack.

— Det är nämligen så att min syster ska gifta sig, tillade han.

— Allright, sade expediten, önskar min herre hyra frackskjorta också?

— Jadå, och den ska vara syrenfärgad!

Expediten framhöll då med skärpa, att det trots årstiden skulle göra ett väl outrerat intryck att uppträda i frack med syrenfärgad skjorta, men avbröts av kunden:

— Har ni aldrig sett vita syrener?!

— Ingenting kan i finhet mäta sig med den här batisten. När Ni begagnar de här näsdukarna, så kommer ni att tro, att ni snyter er i fingrarna.

Rederiaktiebolaget

IRIS

STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 00, 10 49 45

S/S "Rigel"	6450 d.w.
S/S "Lestris"	4300 "
S/S "Polaris"	3775 "
S/S "Jupiter"	3200 "
S/S "Sirius"	3100 "
S/S "Orion"	3000 "
S/S "Atair"	2990 "

ÄT GOTT
och
BILLIGT
på

KONSUM - restaurangen

NORRKÖPING

Den nyöppnade avdelningen å Serafimerlasarettet

har försetts med nattskåp enligt Svenskt patent nr 99.647. Fåtöljerna till Södersjukhuset tillverkas även på våra verkstäder.

A.B. Lamhults Stol- & Snickerifabrik
LAMHULT

